БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 194(5086)
Пятница
Сентябриин
27
1946 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн

Парти ба правительствын түүхэтэ тогтоолые хэлбэришэгүйгөөр хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ!

1946 оной сентябриин 17-до нүхэр Сталинай нэрэ дээрэ эльгээһэн записка соогоо „Сандей Таймсай" московско корреспондент г-н Александр Вертын табиһан асуудалнуудта

НҮХЭР И. В. СТАЛИНАЙ ҮГЭҺЭН ХАРЮУНУУД

АСУУДАЛ. Мүнөө үедэ „шэнэ дайн" болохонь гэжэ тиимэ харюусалгагүй ехэ хөөрэлдөөн бүхы дэлхэй дээрэ боложо байдаг тула, тэрэнэй үнэхөөрөө аюултай байһанда Та этигэхэ байна гүт? Хэрбээ тиимэ аюулай бии болоод байгаа юм һаань, дайнай болохо ябадалые болюулхын тулада ямар хэмжээнүүд эртээнһээ абтаха ёһотой байна гээшэб?

ХАРЮУ. „Шэнэ дайн" болохо бодото аюул тохеолдохо гэжэ би этигэхэгүй байнаб.

„Шэнэ дайн" болохо тухай мүнөө үедэ гол түлэб сэрэгэй-политическэ тагнуулшад ба гражданска ноёдой дундаһаа тэдэнэй талые баридаг үсөөн хүнүүд шууяа гаргажа байна. Тиимэ шууяан тэдэнэртэ юундэ хэрэгтэй байнаб гэхэдэ, ядахын сагта: а) дайн болохонь гэһэн үзэгдэлөөр өөһэдынгөө контр-агентнүүдэй дундаһаа гэнэн хонгор һанаатай зарим политигуудые айлгаха ба тиигээд байхадаа контр-агентнүүдһээ ехэ юумэ буулгажа абахадань өөрынгөө правительствонуудта туһалха; б) өөһэдынгөө оронуудта сэрэгэй бюджедүүдэй хорохо ябадалые нэгэ хэды саг соо бэрхэтэй болгохо; в) сэрэгүүдэй албанһаа табигдаха ябадалые һаатуулха ба өөһэдынгөө оронуудта ажалгүйдэлгын түргэнөөр ургаха ябадалые тэрээгээр болюулха гэнэ.

„Шэнэ дайн" болохонь гээд мүнөө үедэ гаража байһан шууяан ба мүнөө сагта үгы байһан тэрэ „шэнэ дайнай" бодото аюулай хоорондохи илгаае нарин нягтаар таниха хэрэгтэй.

АСУУДАЛ. Великобритани ба Америкын Холбоото Штадууд гээшэ Советскэ Союзда „капиталистическэ хүреэлэлгые" зорюута бии болгожо байна гэжэ Та тоолохо байна гүт?

ХАРЮУ. Великобританиин ба Америкын Холбоото Штадуудай зонхилхы тушаалтан Советскэ Союзда „капиталистическэ хүреэлэлгые" бии болгохо гэжэ һанаадшье байгаа юм һаа, тиигэжэ шадаха юм гэжэ би һананагүйб, зүгөөр тиигэхэ юм гэжэ лаблан хэлэжэ шадахагүй байнаб.

АСУУДАЛ. Г-н Уоллесын хэлэһэн һүүлэй үгэнүүдээр хэлэбэл: Германидахи советскэ политика Баруун Европодо эсэргүүсэхэ гэһэнородуудай хүсэ гаргалгын зэмсэг болохогүй байһандань Англи, Баруун Европо ба Америкын Холбоото Штадууд этигэжэ шадаха гээшэ гү?

ХАРЮУ. Баруун Европодо ба Америкын Холбоото Штадуудта эсэргүүсэжэ Германиие Советскэ Союзай хэрэглэхэ гэһэн ябадал огто байхагүй гэжэ би тоолоноб. Иимэ юумэ байхагүй гэжэ тоолоһон ушарни хадаа, Советскэ Союз гээшэ германска агрессиидэ эсэргүүсэхээр бэе бэедээ туһалалсаха тухай Великобритани ба Францитай договороор холбоотой, тиихэдэ гурбан агууехэ державануудай Потсдамска Конференциин шиидхэбэринүүдэй ёһоор Америкын Холбоото Штадуудтай холбоотой байһанhaa гадна, мүн Баруун Европодо ба Америкын Холбоото Штадуудта эсэргүүсэхээр Германиие хэрэглэхэ гэһэн политика хадаа Советскэ Союзай өөрынгөө үндэһэн национальна интересүүдһээ зайлажа холодохо гэһэн ябадал болохо бэлэй.

Богонёор хэлэхэдэ, германска асуудал тушаа Советскэ Союзай политика гээшэ Германиие демилитаризацилха ба демократизацилха гэһэн ябадал болоно. Германиие демилитаризацилха ба демократизацилха гээшэ үни удаан саг соо бата бэхи эб найрамдал тогтоохын эгээн шухала найдулгануудай нэгэниинь болохо юм гэжэ би һанаха байнаб.

АСУУДАЛ. Баруун Европын коммунистическэ партинуудай политикые „Москва заажа үгэнэ" гэдэг гэмнэлтэ тушаа Танай һанамжа ямар байхаб?

ХАРЮУ. Энэ гэмнэлтэ хадаа Гитлер—Геббельсын хүмэрин унаһан арсеналһаа абтаһан уймар тэнэг юумэ гээшэ гэжэ би тоолоноб.

АСУУДАЛ. Идеологическэ талаараа ондо-ондоо үзэлтэй байгаашье һаань, Советскэ Союзай ба баруун тээхи демократинуудай хоорондоо хани барисаатай ба үни удаан саг соо харилсаатай байжа болохо байһандань ба мүн Уоллесын үгэ соогоо хэлэһэн тэрэ хоёр системэнүүдэй хоорондохи „хани нүхэсэлэй мүрысөөндэ" Та этигэнэ гүт?

ХАРЮУ, Хэлсээнгүй этигэнэб.

АСУУДАЛ. Лейбористскэ партиин делегациин эндэ ерээд байха үедэ Та болбол, минии ойлгоһоор хадаа, Советскэ Союз ба Великобританиин хоорондо хани һайн харилсаатай байжа болохо байһандань этигэнэб гэжэ хэлэһэн байгаат. Энэнь английска арадай үргэн олон зоной угаа халуунаар хүсэжэ байһан эдэ харилсаануудые тогтооходонь туһалха гээшэ гү?

ХАРЮУ. Советскэ Союз ба Великобританиин хоорондо хани харилсаатай боложо болохо байһандань би үнэхөөрөө этигэхэ байнаб. Эдэ оронуудай хоорондо политическэ, худалдаа-наймаанай ба культурна барисаануудые улам ехэ болгохо ябадал тиимэ харилсаануудые тогтоохо хэрэгтэ нилээдгүй туһалха бэлэй.

АСУУДАЛ. Хитадһаа бүхы американска сэрэгүүдые түргэнөөр гаргажа абаашаха ябадал ерээдүйн эб найрамдалда яахын аргагүй шухала болоно гэжэ Та тоолохо байна гүт?

ХАРЮУ. Зүб, тиигэжэ тоолоноб.

АСУУДАЛ. Атомна бомбые США-гай бодото дээрэ монопольно эрхэтэйгээр эзэлжэ байһан ушар хадаа, амгалан тайбан байдалда тохёолдохо гол аюулнуудай нэгэниинь болоно гэжэ Та тоолохо байна гүт?

ХАРЮУ. Зарим нэгэ политическэ ажал-ябуулагшадай тоолохо һанаатай байдаг шэнгеэр, атомна бомбые тиимэ ехэхэн хүсэтэй юм гэжэ би тоолохогүй байнаб. Атомна бомбо гээшэ нервэ муутай хүнүүдые айлгахын тулада зорюулагданхай юм, теэд тэрэнь дайн сэрэгэй хуби заяае шиидхэжэ шадахагүй, юундэб гэхэдэ тиихын тулада атомна бомбонууд тон багадаха байнабшуу. Атомна бомбын нюусые монопольно эрхэтэйгээр эзэлэн мэдэжэ байха гээшэ аюул ерүүлхэ байнал даа. теэд тэрээндэ эсэргүүсэхын тулада адагынь хоёр зэмсэг бии байна гэбэл: а) атомна бомбые монопольно эрхэтэйгөөр эзэлэн мэдэжэ байха ябадал үни удаан үргэлжэлжэ шадахагүй; б) атомна бомбые хэрэглэхэ ябадал хоригдохо юм.

АСУУДАЛ. Коммунизм гээшэ Советска Союзай улам саашаа дабшаха ябадал имагта Советскэ Союзда хамаалаха байһан хадаа, тэрээн дээрэһээ гадаадын гүрэнүүдтэй эбтэй һайнаар нүхэсэжэ болохо ябадал бага болохо юм гэжэ Та һанаха байна гүт? „Коммунизм гээшэ нэгэ орондо" байгуулагдажа болохо юм гү?

ХАРЮУ. Эбгэй һайнаар нүхэсэхэ аргаболомжонуудай бага болохогүй байхаһаа байтагай, харин тэрэнь улам ехэ болохо байһандань би һэжэглэнэгүйб.

„Коммунизм гээшэ нэгэ орондо, илангаяа Советскэ Союз шэнги тиимэ орондо байгуулагдажа хүсэд болохо юм.

Дэлхэй дээрэ эрхим ургаса абадаг мастерые дагагшад

АКТЮБИНСК. (ТАСС). Казахска колхозник Чаганак Берсиев болбол просын эрхим ургасын мастер гэжэ алдаршаа. Эсэгэ ороноо хамгаалхын Агуүехэ дайнай жэлнүүд соо Берсиевэй дүрбэн хүбүүд немецкэ эзэлдэгшэдтэй дайлалдаа. Үбгэн колхозник һүүлэй үдэр хүртэр колхозуудай полинууд дээрэ эрэлхэгээр ажаллаа һэн. 1943 ондо гектарһаа 1232 пүүд просо ургуулжа, дэлхэй дээрэ хамагай үндэр ургаса абаһан байна. Гурбан жэлэй саада тээ Чаганак Берсиев наһа бараһан юм.

Алдарта колхозник үсөөн бэшэ өөрынгөө дагагшадые үлээгээ. Гансал Уилскэ районд 30 колхозно звенонууд бии, тэдэнэр Ч. Берсиевэй аргаар просын талмайнуудые элдүүрилдэг юм. Эдэ звенонууд мүнөө жэлдэ онсо һайн ургаса хуряажа байна. Олон участогууд дээрэ просо хүнһөө үндэрөөр ургаа. Дунда жэшээгээр гектарһаа 300 пүүд просо абтана. «Жана-Кадам» колхозой звеньевод, Берсиевэй һурагша К. Сахиров гэгшэ 18 гектар участогай гектар бүхэнһөө 888 пүүд тарян хуряаба. Чаган Берсиевэй нэгэ нютагай болохо Макси Аймурзин гэгшэ 8 гектарай участогһаа 4 мянган пүүд просо абаба. Алдарта колхознигой бэри болохо Ажархан Берсиева гэгшэ колхозой залуушуулай звеное толгойлно. Энэ нүхэр гектар бүхэнһөө 618 пүүд просо ургуулһан байха юм.

Колхозно ажабайдалай Сталинска хуули эбдэгшэд—колхозно байгуулалтын дайсад мүн. Тиимэ тула тэдэниие эгээл хатуугаар эрид шууд хэһээхэ хэрэгтэй

Колхозуудта большевистскэ гурим байгуулха

(ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айкомой секретарь нүхэр Ч. Д. Доржиевтай хөөрэлдөөн)

—«Хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалые усадхаха хэмжээнүүд тухай» ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоолые бодотоор бэелүүлхэ тушаа ямар хэмжээнүүдые абажа байнабта—гэһэн асуудалтайгаар манай редакци ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Доржиевта** телефоноор хандаһан байна.

Тэрээндэ нүхэр **Доржиев** иигэжэ харюусаба гэбэл:

—Аймагай партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд энэ тогтоолтой танилсаһан байна. Сентябриин 25-да партийна, советскэ активай инструктивна суглаан үнгэргэгдөө. Тэрэнэй һүүлээр 16 хүн хүдөө колхозуудта гараба. Тэдэнэр колхозуудаар суглаа үнгэргэжэ, «Хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалые усадхаха хэмжээнүүд тухай» правительство ба партиин тогтоолтой хүн бүхэниие танилсуулха ябадал нютаг бүхэндэ хангаха зорилготой байна.

Аймагай центртэхи радио узелаар үдэшэ бүри энэ тогтоол тунхаглагдана. Тиин, радиотой болоһон колхознигууд гэртээ һуугаад тус тогтоолые шагнадаг байна.

«Хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалые усадхаха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба партиин Центральна Комитедэй энэ тогтоол колхозуудые эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхэ хэрэгтэ гүн ехэ удхашанартай шухала хуули мүн. Бидэнэр артелиин Уставые нарин нягтаар сахяад байхадаа, колхозно ажахыгаа улам бадаруулан баяжаха ба колхознигуудаа бараниинь шанга шадалтай ажабайдалда оруулха байнабди. Тиимэдэ, гүрэн түрэдөө хүдөө ажалай ба малажалай продуктнуудые улам ехээр үгэжэ, Эхэ оронойнгоо оборонно хүсэ шадалые бүри бата бэхи, бүри ехэ хүсэтэй болгохомнай лабтай.

Правительство ба партиин энэ түүхэтэ тогтоолтой үргэн ниитэ колхознигуудые гүнзэгыгөөр танилсуулжа, хүдөө ажалай артелиин сталинска Уставые хазагайруулһан этэгээдүүдтэй хайра гамгүйгөөр тэмсэхые эрэлхэг араднай, Эхэ оронойм най хүгжэлтэ эрижэ байна—гэжэ нүхэр **Доржиев** хэлэнэ.

Түүхэтэ тогтоолые нэбтэрүүлжэ эхилээ

КЯХТА. **(Телефоноор абтаба).** «Хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалые усадхаха хэмжээнүүд тухай» ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ба партиин Центральна Комитедэй тогтоолые колхозно таряашадай дунда нэбтэрүүлхын зорилгоор, аймагай партийна, советскэ эдибхитэд колхозуудта ошобо,—гэжэ ВКП(б)-гэй Кяхтын айкомой секретарь нүхэр **Б. Шагдыров** мэдээсэнэ.

Сентябриин 24-нэй үдэр тус аймагай гурбан колхозуудаар суглаан боложо, правительство ба партиин тогтоолые зүбшэн хэлсэлгэ болобо. Энээндэ хабаадалсаһан колхознигууд «Хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалые усадхаха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые гүнзэгы баяртайгаар угтажа, тэрэниие халуунаар һайшааһан байха юм.

Дээрэхи тогтоолые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан суглаанууд аймагай бусад колхозуудаар үнгэргэгдэжэ байна.

Артелиин Устав—колхозуудай хэлбэришэгүй хуули

Хүдөө ажалай артелиин Устав соо колхозно ажабайдалай хүгжэлтын гол замууд тодо һонороор харуулагдаһан байна. Уставай бүхы пунктнуудые хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхэ гээшэ колхоз бүхэнэй нангин уялга мүн.

Гэбэшье, һүүлэй үедэ артелиин Уставые хазагайруулһан баримтанууд үсөөн бэшэ үзэгдэнэ. Уставые гансахан лэ, колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба правленинүүдэй членүүд бэшэ, мүн баһа аймагай организацинуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд хазагайруулдаг байба.

Жэшээлхэдэ, аймагай организацинууд манай колхозой севооборот эмхидхэһэн газарай участогһаа хэнэйшье зүбшөөлгүйгөөр 340 гектарые ондоо колхоздо үгэжэрхиһэн байха юм. Тэрэ хадаа эмхидхэһэн севооборотдоймнай түсэб эбдэһэн байна. Гадна, мүнөө хүртэр колхоздомнай газар элдүүрилхэ акт үгтөөгүй байха юм.

«Хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалые усадхаха хэмжээнүүд тухай» правительство ба партиин энэ тогтоол—колхозуудые улам саашадань хүгжүүлхэ түүхэтэ документ мүн.

Ц. АЯНДУЕВ, Заиграйн аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ.

Үтэлһэн колхознигой үнэтэ үүсхэл

Очир Тарбаев гэгшэ 84 наһатай болобо. Тиигэбэшье, өөрынгөө колхоздо али болохо туһаламжа үзүүлдэг байха юм. Мүнөө жэлэй үбһэхүряалгын эхилхэдэ нүхэр Тарбаев сабшалан дээрэ һайн дурааараа гараха үүсхэл гаргаһан байна. Үтэлһэн колхознигой үүсхэлые түрэл колхозойхидынь халуунаар үгтаа.

Мүн ө Яруунын аймагай XVII партконференциин нэрэмжэтэ колхоз Очир Тарбаевай хуряаһан 140 бухал эрхэм шанартай үбһэ тушаажа абаһан байна.

Ц. Д. ДУГАРОВ.

Республикын аймагуудаар Үбһэхуряалга ба силос даралгын ябаса тухай

БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын мэдээн

1946 оной сентябриин 20.

Аймагууд	Үбһэ сабшалга (процентээр)	Силос даралга (процентээр)
Бичурын	99.5	62,1
Байкало-Кударын	97.5	28,3
Иволгын	96.1	61.0
Түнхэнэй	96,0	76,9
Кяхтын	94.2	77,1
Зэдын	92.9	50.3
Ториин	92,3	69.3
Тарбагатайн	91,2	50.9
Заиграйн	91.0	43,3
Сэлэнгын	90.6	49.1
Хэжэнгын	89.0	35,6
Мухаршэбэрэй	87.0	51.1
Кударын	85.8	28.9
Баргажанай	84.7	65,8
Закаменай	84,0	87,4
Кабанскын	83.8	56,2
Хориин	81,7	47[illegible]
Прибайкальска	77.1	31[illegible]
Курумканай	65.7	3[illegible]
Яруунын	56,5	21[illegible]
Хамта:	84,0	51.5

БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын дээрэхи мэдээнһээ харахада, үбһэ сабшаха түсэб республика соо 84,0 процент дүүргэгдээд байна. Бичурын, Байкало-Кударын, Иволгын, Түнхэнэй аймагууд үбһэ сабшаха түсэбүүдээ һаеын үдэрнүүдтэ дүүргэхэнь. Гэбэшье, зарим илангаяа Яруунын, Курумканай, Прибайкальска, Хориин аймагууд үбһэхуряалгые болошогүйгөөр унжагайруулһан зандаа. Яруунын аймаг һүүлэй 10 хоног соо энэ гэхэ ургалта үгөөгүй байха юм. Эдэ гээгдэнги аймагуудай үэдэн олон колхозууд өөһэдөө мэдээд, үбһэхуряалгын хүдэлмэринүүдые болюулжархиһан байна. Хориин аймагай «Путь Сталина» колхоз үбһэ тэжээл абаха түсэбөө дүүргэхэ яагаашьедүй байһан аад, хуряалгые үни хада болюулһан байха юм. Мүн үбһэшэдэй тоое үсөөдхэһэн тухай мэдээсэлнүүд Яруунын, Зэдын, Сэлэнгын аймагуудһаа ороно.

Силос дараха түсэб республика дотор 54,5 процент дүүргэгдээ. Энээгээр яруунынхид баһал ехэ гээгдэлтэй. Мүн Байкало-Кударын, Курумканай, Хэжэнгын, Прибайкальска аймагууд силос дараха түсэбүүдээ оройдоо 20—30 гаран процент дүүргэһэн байха юм.

Республика дотор үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбэй, илангаяа валова суглуулгын талаар хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһан ябадал юу харуулнаб гэхэдэ, нютагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө үбһэхуряалгые шангадхаха тушаа бодото хэмжээнүүдэй абтаагүй байһые гэршэлнэ. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандажа байһан ябадалые саашадаа тэсэшэгүй. Мүнөө колхоз бүхэн үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхын түлөө эрид хэмжээнүүдые абажа, бүхы хүсэеэ энэ хүдэлмэридэ элсүүлхэ ёһотой.

Намарай тарилгын түсэб үлүүлэн дүүргэбэд

Ториин, Байкало-Кударын, Кабанскын, Тарбагатайн, Баргажанай аймагууд энэ жэлэй намарай тарилгые агротехническэ эрхим болзор соо хэһэн байна. Гэбэл, Ториин аймаг—113 процент, Байкало-Кударын —112,7 процент, Кабанскын—114,2 процент, Тарбагатайн—102, 8 процент, Баргажанай—102 процент дүүргэһэн байха юм.

Мүн Иволгын аймаг намарай тарилгын түсэбые 100 процент дүүргэө.

ЭРХИМ ТАРЯА—ГҮРЭНДӨӨ

Гүрэнтэйгөө тоосоод, хүрэнгөө хаажа байна

ХЭЖЭНГЭ, сентябриин 25. Доодо-Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ уялгатаар таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргэбэ.

Дээрэхи колхоз 1947 оной тарилгын үрһэндэ хүсэд хүрэхэ хүрэнгэ хаажа эхилһэн байна.

Гүрэнтэйгөө сүм тоособо

1946 оной хүдөө ажалай хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан Бичурын аймагай „Красный боевик" колхоз ороoһого таряанай хадалгые амжалтатайгаар дүүргээд, таряа тушааха талаар гүрэнтээ сүм тоособо.

Мүн энэ колхозой членүүд үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ эршэтэй хурданаар үргэлжэлүүлэн, аймаг соогоо түрүүлһээр.

Аймаг соо түрүүлэн

ХЭЖЭНГЭ. (Телефоноор абтаба.) Хэжэнгын сомомой Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артель аймаг соогоо түрүүлэн гүрэндэ таряа тушааха бүхы түсэбөө дүүргэбэ.

Мүнөө Сталинай нэрэмжэтэ артелиинхид ерэхэ жэлэй тарилгын үрһэ хаажа эхилээ. Мүн „Зургаанай зам" колхоз хүрэнгын таряа хаажа байна.

Б. БАЗАРОН.

521 центнер үгэрсэ тушааба

Иволгын аймагай колхозууд гүрэндэ овощь тушааха түсэбөө хүсэд дүүргэө. Тэдэнэр гүрэндөө 397 центнер үгэрсэ тушааха байһан аад, 521 центнер тушааһан байна. Мүн 142 центнер помидор тушаагаа.

ВКП(б)-гэй Устав тухай хөөрэлдөөнүүд

3. Партида абаха услови ба гурим

Хэрбээ партиин зэргэдэ хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, интеллигенциин эрхим түрүү түлөөлэгшэд абтажа байгаа хадань, тэрэ хадаа СССР-эй ажалшадай түрүү отряд гэһэн үүргэеэ дүүргэжэ шадаха байна. Партиин состав болбол тэрэнэй дайшалхы шадабариень тодорхойлно. Тиимэ дээрэһээ хэн партиин член байжа шадахаб гэжэ ВКП(б)-гэй Устав түбхын түрүүндэ тайлбарилан хэлэнэ.

Уставай нэгэдэхи параграф болбол коммунистическэ партида хамаадаха ябадалые иигэжэ тодорхойлно:

«Партиин программые мэдэрдэг, тэрэнэй нэгэ организацидань хүдэлдэг, партиин тогтоолнуудые дүүргэдэг ба членскэ взносуудые түлэдэг хүн партиин член гэжэ тоологдоно».

Тиимэ ушарһаа партиин член байха ябадалай түрүүшын услови хадаа партиин ойрын ба эсэсэй хараа бодолнуудые зааһан программые мэдэрхэ ябадал болоно.

Өөрынгөө программые бэелүүлхын тула парти болбол өөрынгөө тактикатай, өөрынгөө эмхидхэлэй үзэлтэй байдаг байна. Программна, тактическэ ба эмхидхэлэй принципүүдэй нэгэдэл хадаа манай большевистскэ партиин тогтожо байгаа һуурини болоно гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Тиимэһээ партиин программатай хамта тэрэнэй тактическа ба эмхидхэлэй үзэлнүүдые хэн мэдэрэнэб, гансал тэрэ хүн партиин член гэжэ тоологдожо болохо юм. Энээнгүйгөөр большевистскэ партида байха тухай хэлэһэнэйшье хэрэггүй.

Теэд ВКП(б)-гэй программа, тактика ба эмхидхэлэй үзэлнүүдые гансахан мэдэрхэ ябадал бага байна, юуб гэхэдэ эдэ үзэлнүүдые үгэ хэлэрээ мэдэрдэг аад, харин хэрэг дээрэ болоходоо тэдэниие дүүргэдэггүй шашаг зон олдожо болохо байна. Партиин программа ба тактикые хэлэ аман дээрээ мэдэрээд, харин хэрэг дээрээ тэдээнһээ айжа зайлдаг, хүндэ бэрхэшээлые харахалаа партиин туґһаа түрьелдэг тиимэ хүнүүдые манай партиин түүхэ мэдэһэн байха юм.

Большевистскэ парти революционно ажал-ябуулгын парти мүн, тэрэ хадаа агууехэ революционно уг зорилгонуудые гансахан үүсхэжэ түнхэглэдэг тэды бэшэ, харин тэдэниие бэелүүлхын түлөө тэмсэдэг байна. Партиин үзэлнүүдые ёһо дүүргэхын тадыдэ мэдэрхэ ябадал тэрэниие хангажа шадахагүй байна. «...Хэн манай партиин член байха гэжэ хүсэнэб,—гэжэ нүхэр Сталин һургана —тэрэ хадаа манай партиин программна, тактическа ба эмхидхэлэй үзэлнүүдые хүлеэн абаха ябадалаар һанаатаа амарангүй, тэдэ үзэлнүүдэй бэелүүлэгдэхын түлөө, тэдэниие бодото хэрэг дээрэнь хүсэлдүүлхын түлөө тэмсэхэ ёһотой».

Парти болбол хүдэлмэришэн ангиин хэрэгэй түлөө ами наһаяа хайрлангүй шүтэнги сэхэр ба зүрхэтэй зоригтойгоор тэмсэхые өөрынгөө членүүдһээ эринэ. Энэ тэмсэл хадаа ганса нэгэн хүнэй тэмсэлээр ябуулагдажа болохогүйнь мэдээжэ, тэрэ хадаа коммунистнуудай бата бүхэ ба нягта жагсанги организаци болон нэгэдээд лэ байхада амжалтатай байжа болохо юм. Энээнһээ партиин член байха ябадалай хоердохи условинь гаража үгэнэ, партиин нэгэ организацида хэн оролсожо ба хүдэлжэ байнаб, тэрэ хүн партиин член гэжэ тоологдожо болохо. Манай парти хүтэлбэрилэгшэдэй организаци мүн гээшэ, тиимэ хадань энэ организацида хүдэлдэг, тиимэ болохолоороо өөрынгөө дура хүсэлые партиин дура хүсэлтэй нэгэдүүлжэ партитай сугтаа хүдэлхэ уялгамни гэжэ тоолодог гансал тиимэ хүниие энэ партиин член гэжэ тоолоходо болохо байһаниинь элитэ гэжэ нүхэр Сталин заана.

Партиин нэгэ организацида тэрэнэй членэй эрхэ бэшэ орохо тухай эрилтэ болбол коммунист бүхэнэй ажал-ябуулга ба хүдэлмэриие партиин шалган хинажа байлгые хангана. Парти болбол өөрынгөө членүүдэй хиналтагүй хүдэлмэрилгые гаргажа шадахагүй байна.

Эсэстэ, партиин член байха ябадалай гурбадахи условинь юун болоноб гэхэдэ, партиин членүүдэй членскэ взносоо саг соонь түлэхэ ябадал болоно. М. И. Калинин болбол партиин членэй табигдадаг уставной энэ эрилтын удхашанар тухай иигэжэ хэлэһэн байха юм:

«Хэрбээ партиин взносые нэгэ һара, хоер һара хожомдуулаа хада,—гэжэ Михаил Иванович хэлэһэн байна,—энэ болбол партида тиимэшье ехэ удхатай байхагүй гээшэ, тэрээнһээ боложо тэрэнэй мүнгэнэй касса хохидохогүй гэжэ таанар өөһэдөө мэдэнэт. Манай парти—мүнөө үгытэй парти бэшэ... Тиин тэрэнь шухала бэшэ. Шухаланиь юуб гэхэдэ, хэрбээ таанар партийна взносоо саг болзор соонь оруулаагүй хадаа, та парти тухай бодоногүй гээшэт, партийна уялгадаа хайша хэрэгээр хандана гээшэт гэһэн удхатай байнабшуу. Партийна взносые түлэхэ шэнги тиимэ простой, эгээл эмхидхэлэй партийна уялганиуудта иимэрхүүгээр хэн ханданаб, тэрэ хүн парти тухай гүнзэгыгөөр бодожо үзэнэгүй гээшэ. Үнэнтэ лэ эрээ, парти тухай бододог хүн болбол партийна взнос түлэхэдөө дура хүсэлөө ханадаг байна, юуб гэхэдэ өөнгөөрөө тэрэ хүн болбол партитай материальна холбоо байгуулдаг, тэрээндэ хамаатай болодог байна».

Партиин член байха тухай ленинско-сталинска принципүүд болбол парти тухай һургаал дээрэһээ бүхыдөө гарана гээшэ. Ленин ба Сталин хоер шэнэ түхэлэй партиие байгуулаа, тэрэнэй членүүд бүхы бэеэрээ революционно тэмсэлдэ оролсодог байна. Уставай нэгэдэхи параграфые хайшан гэжэ бэшэхэб гэһэн дээрэһээ партиин хоердохи съезд дээрэ ленинецүүд ба оппортунистнуудай хоорондо гараһан тон шэрүүн арсалдаан болоходо, «партиин байха тухай, партиин ажабайдал ба ухаа тухай» үнэндөө хэрэг ябажа байгаа һэн.

Меньшевигүүд болбол парти гээшые формогүй, бутархай шэнгеэр бодожо, тэрэнэй үүдые һалирхай, тогтууригүй, мелко-буржуазна этэгээдүүдтэ үргэнөөр дэлгэхэ гэжэ дуралхаһан байгаа. Партиие тиигэнииган дэмжэхэ гэжэ зүбшөөрэһэн ямаршье хүниие партида «оруулжархиха» гэһэн меньшевистскэ системэ болбол парти ба ниитэ зон хоерой хоорондохи илгаае аршажа һалгаха ябадалда хүргэхэ байгаа. Парти болбол иимэ оппортунистическэ системын ёһоор революциин ябаса дундуур пролетариадай хүтэлбэрилхы ба эмхидхэхы гол хүсэн болохо түрүү отрядай үүргые дүүргэжэ шадахагүй байгаа.

Тиихэдэнь большевигүүд болбол ёһотойл революционно дайшалхы парти байгуулха гэжэ тэмсэдэг, тэдэнэр болбол самодержавиие, буржуазиие унагаажа, пролетариадай диктатурые тогтоохын тула тэмсэлые толгойлжо шадаха тиимэ партиие байгуулха гэжэ хүсэдэг байгаа. Большевигүүд болбол партиин членэй үндэр нэрэзэргые аршалжа, тэрэниие улам улам дээшэнь үргэхэ гэжэ Ленин түрүүтэйгээр уряалдаг байгаа.

Парти болбол өөрынгөө зэргын арюун сэбэр байлгые аршалхын түлөө өөрынгөө зэргэдэ шэнэ членүүдые абаха тухай зохихо гурим тогтоодог байна. Партиин түрэн хадаа гансал нэрэтэй хүндэтэй хүнүүдтэ нэргэдэхэ ёһотой гэжэ ВКП(б)-гэй Устав эринэ. Партийна организацинууд болбол партида орохо дуратай хүн бүхэниие нарин шалгажа үзэхэ, хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай ба интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэдые ВКП(б)-гэй зэргэдэ шэлэжэ абаха ёһотой.

Октябрьска социалистическэ революциин илаһанай һүүлээр партида абаха тусхай гурим тогтоохо тухай асуудал онсо шухала удхатай болоо.

Большевигүүдэй подполидо байхада, ажал-ябуулгынь өөрын эрхэ байдал нэрэ хүндэгүй этэгээдүүдэй партиин зэргэдэ нэбтэржэ орохо ябадалһаа нилээд ехээр халхалдаг бэлэй. Революциин илаһанай һүүлээр хүтэлбэрилхы партида хамаадаха ябадалай аша туһые ашаглаха гэжэ хүсэһэн эллэб хүнүүдэй, карьеристнуудай партида ороодоо орохо ябадалай аюул ехэдэбэ. Тиимэһээ манай парти болбол большевигэй үндэр дээдэ нэрэзэргэдэ хүрэжэ шадахагүй хүнүүдые партида оруулхагүйн тула хэмжээнүүдые абаһан байха юм. Партида орохын тула партиин хоер членүүдэй рекомендаци табиха хэрэгтэй гэжэ үшөө 1917 ондо, партиин VI съезд тогтооһон байна. Гансал шалгагдамал нэрэтэй хүндэтэй хүнүүдые ВКП(б)-гэй члендэ абахада туһалха хэмжээ болгон партида орохо хүнүүдтэ кандидатска стаж 1919 ондо, VIII-дахи Бүхэроссийска партийна конференци дээрэ бии болгогдоһон юм. Партиин XI съезд дээрэ 1922 ондо, партида оролшодой социальна байдалһаа дулдыдуулжа, шэнэ членүүдые партида абаха тухай эллэб янзын условинууд байгуулагдаһан бэлэй. Партида абаха энэ гурим болбол XIV съезд дээрэ баталагдаһан Устав соо, мүн саашадаа ВКП(б)-гэй XVII съезд дээрэ абтаһан Устав соо гол түлэб хадагалагдаһан байха юм.

Манай орон дотор социализмын илажа, мүлжэгшэ ангинуудай үгы хэгдэхэдэ партида орогшодой социальна байдалые хаража ВКП(б)-гэй зэргэдэ абаха гэһэн түрүүшын гурим шухала бэшэ болоо. Орон доторхи ангиин байдал хубилаа. Сталинска табанжэлнүүдэй үедэ хүдэлмэришэн анги, таряашан ба интеллигенци гээшэ үндэһөөрөө хубилһан, советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэл байгуулагдаһан, арад зон болбол Ленин-Сталинай партиие тойрожо улам нягтаар жагсаһан байна. Тиимэһээ партиин XVIII съезд болбол ондоо партиһаа гарагшадһаа бэшээрэнь партида орохо дуратай бүхы хүнүүдтэ партида абаха ниитэ гурим ба нэгэ жэлэй кандидатска стаж тогтооһон байха юм.

Партида шэнэ членүүдые тус тустань шэлэжэ абаха гэһэн ленинско-сталинска принцип хадаа ВКП(б)-гэй Уставай шухалын шухала заабари болоно. «Партиин члендэ абалга болбол имагтал тус тустаа хэгдэхэ ёһотой»,—гэжэ ВКП(б)-гэй Устав соо хэлэгдэнэ. Энэ заабариһаа бишииханшье хазагайрха ябадал Уставта харша байжа, партийна зэргэнүүдые бузарлуулха ябадалда хүргэжэ болохо байна.

Шэнэ членүүдые партида тус бүридэнь шэлэжэ абаха гэһэн принцип бодото дээрээ юун гэһэн удхатайб? Түбхын түрүүндэ, партийна организаци болбол партида орохо хүниие һайнаар мэдэхэ, Ленин-Сталинай хэрэгтэ тэрэнэй шүтэнги сэхэ байһаниие шалгаха ба партида оргошо болбол найдамтай коммунист болохо юм гэжэ бата этигээд лэ байхадаа партида абаха гэһэн удхатай. Тиимэһээ партида абахадаа ямар нэгэн яараха, тооной хойноһоо оролдохо ябадалые гаргажа ябашье болохогүй гээшэ. Партийна организаци бүхэн партийна бэшэ эдибхитэниие политическэ талаарынь үдэр бүри хүмүүжүүлхэ, тэдэниие олониитын эдибхитэй ажалябуулгада хабаадуулха ба эрхим эдибхитэниие партида шэлэжэ абаха ёһотой.

Партида абаха ябадал парторганизациин бүхы ажал-ябуулгаһаа амяараа, таһархай участок бэшэ, тэрэ хадаа парторганизациин политическэ хүдэлмэриин байдалтай нягта холбоотой гээшэ. Парторганизаци болбол өөрынгөө зэргэдэ хэниие абажа байһан дээрэһээ тэрэ хадаа хүч зонтой хэды шэнээн нягта холбоотойб, ямар зоной дунда хүдэлнэб, өөрынгөө үдэр бүриин хүдэлмэри халаа хэндэ найдан түшэглэжэ ябанаб гэжэ ойлгожо болохо байна. Хэрбээ али нэгэн ажаүйлэдбэриин центр гү, али томо предприятиин партийна организаци болбол өөрынгөө ургалтын гол база болохо хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые жэшээнь үсөөнөөр абажа байгаа халаа ажалшадай тэрэ бүлэг хүнүүдэй дунда ябуулжа байгаа партийно-политическэ хүдэлмэриинь ехэхэн дутагдалнуудтай болоно гэжэ гээшэлнэ. Ондоо жэшээ абаад үзэхэдэ, хэрбээ колхозно актив, трактористнууд, комбайнернууд ба хүдөөгэй интеллигенциин дундаһаа түбхын түрүүндэ ургалта абаха байһан хүдөөгэй районой партийна организаци эдэ үзэлые партида үсөөнөөр абажа байгаа халаа тэрэ болбол шухала политическэ хүдэлмэриие тэдэнэй дунда хэнэгүй гэжэ ойлгохо хэрэгтэй.

Партида шэнэ членүүдые тус бүридэнь шэлэжэ абаха ябадал хадаа ВКП(б)-дэ абаха тухай асуудал партийна сутлаануудтай дээрэ бүхы талаһаан зүбшэн хэлсэгдэхые эринэ. Иимэ наринаар зүбшэн хэлсэхэ ябадал хадаа мэдүүлгэ үгэһэн хүн партиин зэргэдэ абтахаар гээшэ гү гэжэ элирүүлхэ ябадалда туһалдаг ба шэнэ членүүдые абаһанай түлөө коммунистнуудай һарюусалгые дээшэлүүлдэг байна.

Партида орохо гэһэн хүн бүхэн партида орохо дуратай байһан тухай өөрынгөө бэшэһэн мэдүүлгэ, мүн тэрэшэлэн ВКП(б)-гэй Уставай эрилтын ёһоор рекомендацинуудые, бэшэгдэһэн анкетые ба урдань хүдэлһэн гү, али хүдэлжэ байһан газарһаан һайшаал асаржа партийна организацида үгэхэ ёһотой. Партида орохо тухай мэдүүлгые хаража үзэтэрөө партийна организаци болбол үгтэһэн рекомендацинуудые шалгажа үзэхэ уялгатай.

Рекомендаци үгэһэн хүн нэгэ жэлһээ доошо бэшэ сугтаа хүдэлөөд байхадаа рекомендаци үгэһэн хүнөө мэдэхэ ёһотой гэжэ ВКП(б)-гэй Устав эринэ. Энэ тон шухала эрилтэ мүн, партийна организаци болбол рекомендациин зүб байһаниие шалгахадаа партида орожо байһан нүхэртэй рекомендаци үгэһэн хүн хаана, хэзээ, хэды шэнэн саг соо сугтаа хүдэлөөб, тэрэ хүнөө ёһотой һайнаар мэдэхэб гү гэжэ наринаар шалгаха ёһотой. Тиигэд байхадаа партийна эхин организаци болбол рекомендаци гээшэ зүб гэжэ тоологдохо гү, али тэрэниие шанаргүй гэжэ тоолохо гү гэжэ сэгнэхэ зэргэтэй. ВКП(б)-гэй Устав соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, рекомедаци үгэһэн хүнүүд өөрынгөө рекомендациин үнэнтэ зүб байһанай түлөө харюусадаг байна.

Хэрбээ партийна эхин организациин шиидхэбэри райкомоор баталагдаад байгаа хадань ВКП(б)-гэй члендэ гү, али кандидадта абалга үнэнтэ зүб гэжэ тоологдохо, мүн партийна 5 членүүдэй рекомендацяар онсо ушар болоходо ВКП(б)-дэ абтадаг ондоо партиһаа гарагшад тушаа ВКП(б)-гэй Обкомой гү, али ЦК-гэй шиидхэбэри үшөө хэрэгтэй болодог байна.

Партида абаха тухай асуудал тэрэ абтагшадай ба зохихо партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай уялгата ёһоной хабаадалгатайгаар райкомой бюрогой заседани дээрэ хаража үзэгдэхэ ёһотой гэжэ тус бүридэнь шэлэжэ абаха тухай принцип эринэ. Партида абаха тухай элидхэлые партийна эхин организациин секретарь өөрөө хэхэ уялгатай. Райкомой бюрогой заседани дээрэ тэрэ асуудалые хаража үзэхынгөө урда тээ райкомой али нэгэн секретарь рекомендациин зүбые шалгажа үзэхэ, ВКП(б)-дэ абаха тухай асуудал партийна эхин организацида хайшан гэжэ зүбшэн хэлсэгдээб гэжэ элирүүлэхэ зэргэтэй. Нэгэ заседани дээрэ олон мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэгүй, партида абахадаа ехэ сэхэ ба һэргэг байха гэһэн эрилтэ хадаа партийна эхин организацида хамаатай байһан зэргээр лэ райкомой бюродо хамаадаха байна.

Дайн сэрэгэй үедэ партийна организацинуудай состав ехээр хубилба. Залуу коммунистнуудые идейнэ талаар хатуужуулха, большевистскээр хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри болбол партиин доторой нэгэн шухала зорилго болоно. Гансал үнэн сэхэ, эдибхитэй ба коммунизмын хэрэгтэ шүтэнги хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигентнүүдые Уставай эрилтын ёһоор ВКП(б)-гэй зэргэдэ шэлэн абажа, партида тус бүридэнь абаха гуримые бодото хэрэг дээрэнь партийна организацинуудай шууд сэхээр сахяад байгаа хадань, энэ хүдэлмэри улам амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ байна.

Л. СЛЕПОВ, («Правда» 1946 оной сентябриин 9).



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Закаменай аймагай «Большевик» колхозой таряан ажалай бригадынхид эршэмтэй шанга ажалтайгаа һүүлдэ хоолложо байна. Тиихэ зуура агитатор газетэ уншана.

О. Зеккиин фото.

Партийно-комсомольско ажабайдал

ЗАЛУУШУУЛАЙ ДУНДА ПОЛИТИЧЕСКЭ ХҮМҮҮЖЭЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ҺАЙНААР ХЭХЭ

ВЛКСМ-эй обкомуудай, крайкомуудай болон союзна республиканиудай ЛКСМ-эй ЦК-гэй пропаганда ба агитациие эрхилдэг секретарьнуудай хабаадалгатайгаар Москвада, ВЛКСМ-эй ЦК-дэ августын эхеэр зүблөөн болоһон байгаа. Энэ зүблөөн дээрэ советскэ залуушуулай дунда агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие һайжаруулха тухай тон шухала асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Энэ шухалын шухала хүдэлмэриие һайжаруулха тухай тон тодорхой хэмжээ-ябуулганууд энэ зүблөөн дээрэ һанаашалагдан баталагдаба. Манай областной комсомольско организациин дунда энэ хүдэлмэри һайнаар табигдаа гэхэ аргагүй байна. Түбхын түрүүндэ, комсомолецууд ба союзнабэшэ залуушуулай политическэ һуралсал хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Олонхи кружогуудай хүдэлмэринүүд ябуулагданагүй.

Прибайкальска, Тарбагатайн, Иволгын аймагуудай болон Улан-Удэ городой районуудай комсомольско организацинууд хадаа залуушуулай дунда политическэ һуралсалые эмхидхэхэ талаар ехэхэн дутуу дундануудтай байна.

ВЛКСМ-эй Обком болбол энэ жэлэй июль һарада комсомолой айкомууд ба райкомуудай секретарьнуудтай теоретическэ хөөрэлдөө үнгэргэһэн байгаа. Теэд, манай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болбол «ВКП(б)-гэй историин хуряангы курсын» гурбадахи бүлэгһөө саашаа уншаагүй байбад. Тиимэһээ эдэнэр хадаа политическэ теоретическэ тон бага бэлэдхэлтэй байшоо.

Тэрээнһээ гадна, манай эндэхи олонхи айкомуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болбол советскэ залуушуулай дунда агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие уг үндэһөөрынь һайжаруулхагүйһөө байтагай, комсомольско эхин организацинуудай секретарьнуудтайшье энэ хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр ябуулжа байһан ушарнууд үзэгдэнэ.

Дайн сэрэг илалта түгэлдэрөөр дүүрэе. Энэ үедэ манай залуу үеынхид хадаа имагта марксизм-ленинизмые шудалха тушаа анхаралаа табиха ёһотой байгаа. Теэд, энэ талаар тон бага хүдэлмэри хэгдээд байхань сааашадаа зааханшье тэсэмээр бэшэ болоно.

Комсомольско эхин организацинуудай секретарьнуудай түрүүшын ээлжээнэй зорилгонь юундэ байнаб гэхэдэ, үдэшын һургуулинуудта һурагшадые олоор хабаадуулха, тэрэнэй һуралсалые һайнаар ябуулха хэрэгтэнь үдэр бүри туһаламжа үзүүлгэдэ байна. Мүн залуушуулай дунда лекционно хүдэлмэриие һайжаруулха ёһотойбди. ВЛКСМ-эй айкомууд, райкомууд болон горкомуудай дэргэдэхи лекторскэ группада политическо-теоретическэ дүүрэн бэлэдхэлтэй хүнүүдые олоор хабаадуулжа, тэдэнэрээр дамжуулан политическэ темэтэй элидхэл ба лекцинүүдые бүхы советскэ залуушуулай дунда үргэнөөр хэхэ үүргэтэйбди.

Элэ элидхэлшэд ба лекторнууд болбол уласхоорондын оршон байдал тухай, манай комсомолой ба большевистскэ партиин истори тухай, мүн научна асуудалнуудаар саг үргэлжэ һонирхолтой лекцинүүдые ба элидхэлнүүдые уншажа, залуу үеынхидые политическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь өөрынгөө түрэл ба аха болохо большевистскэ партида ехэхэн туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй.

ВЛКСМ-эй айкомууд, райкомууд ба горкомуудай секретарьнууд, мүн комсомольско эхин организацинуудай секретарьнууд болбол ВЛКСМ-эй ЦК-гэй дэргэдэ болоһон зүблөөн дээрэ баталагдажа абтаһан шиидхэбэриие бүрин түгэс дүүргэхын түлөө үдэр бүриингөө ажал хүдэлмэри дээрэ ехэхэн анхаралаа табиха үүргэтэй байнабшуу.

В. СМАГИН,
ВЛКСМ-эй Обкомой секретарь.

Хойрог нобшоор хүдэлмэрилдэг комсомольско организаци

Хүдөөгэй залуушуулай бүхы хүсые үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ ба таряа сохилгодо хандуулха зорилго мүнөө үедэ эгээн шухала хэрэг болоо. Тиин, Кяхтын аймагай Большелукска сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи комсомольско эхин организаци (секретариинь нүхэр Д. Жигжитова) адуу малдаа бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ, таряа хуряалгада ба сохилгодо комсомолецуудай бүхы хүсые хандуулха зорилгоео мартажархиһан байна. Тус комсомольско эхин организацида аяар 15 член тоологдодог аад, тэрэнэй тон үсөөнинь үбһэ бэлэдхэхэ, таряа хуряалгада болон сохилгодо хабаадалсадаг байха юм.

Хэтэрхэдээ, ВЛКСМ-эй членүүд Д. Цыденова, С. Цыденова гэгшэд ажал хүдэлмэри дээрэ жаяг зэршамгүй, хододоо хойрог нобшо аашануудые гаргадаг ябадалнуудые үзүүлнэ. Мүн тэрэшэлэн партийна эхин организациин даалгабариие дүүргэдэггүйнь баһашье гайхалтай байна. Эндэхи партийна организациин коммунист нүхэр Н. Дансарунов иигэжэ хөөрэхэ юм: «Манай эндэхи комсомольско организаци болбол партийна эхин организациин даалгабариие дүүргэхэгүйһөө байтагай, суглаа үнгэргэхэнь үнинэй дуулдаагүй, юу хэдэг организаци гээшэгшэб?».

Үнэн хэрэгынь хараад үзэхэдэ, үнэхөөрөөшье ямаршье хүдэлмэри колхознигуудай дунда ябуулдаггүйнь хэндэшье мэдээжэ. Комсомольско организациһаа томилогдоһон агитаторнууд бригада, звено ба фермэнүүд дээгүүр газетэ уншаха ба агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха хүндэтэ уялгаяа оройдоошье мартажархео.

Газетнэ витринэ ба «дайшалхы хуудаһанууд» саг болзортоо гарадаггүй. ВЛКСМ-эй Кяхтын айкомой секретарь нүхэр Дмитриевһээ тус комсомольско организациин хүдэлмэри һайжаруулха тухай асуухада нэгэшье тобшотой харюу үгэдэггүй, харин нүхэр Дмитриев өөрөөшье энэ организациин хойрог нобшо аашануудые гаргадагынь мэдээгүй байдаг. Энэ баримтаһаа мэдэхэдэ, тус аймагай бусад комсомольско организацинуудай хүдэлмэриин иимэрхүү гэжэ тобшолол хэхэдэ болохо байна.

ВЛКСМ-эй Кяхтын айком болбол ойрын сагта хойрог нобшоор хүдэлмэрилдэг комсомольско эхин организацинуудай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха хэмжээ-ябуулгануудые абаха ёһотой.

Б. ДЫМЕРЫЛОВ («Б-М. Үнэн» газетын корр).

Хиналта шалгалта хэдэггүйн үрэ

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуули абтаһантай дашарамдуулан агитационно пропагандистска хүдэлмэри һайжаруулха тухай гаргаһан тогтоол соогоо ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол партийна организацинуудай энэ шухалын шухала хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэнь дэлгэрэнгы заабари үгөө һэн. Тус заабариин үндэһөөр олонхи партийна организацинууд хадаа агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие һайжаруулха талаар ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэжэ байна.

Гэбэшье, Баргажанай аймагай партийна зарим эхин организацинууд энэ заабариие тон хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, Баянголой сомоной Энгельсын нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин парторганизациин секретарь нүхэр Долитьев ба агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Доржиева гэгшэд ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэриие хэжэ, табанжэлэй түсэб тухай хуулитай колхозойнгоо членүүдые танилсуулха тушаа тон бага хүдэлмэри хэнэ.

Тус партийна организациин агитаторнууд-коммунистнууд нүхэд Базарова, Гомбоев болон бусад табанжэлэй түсэб тухай хуулиие ажалшан арадта ойлгуулхаһаа байтагай, өөһэдөөшье энэ түсэбтэй танилсаагүй байха юм. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Порхоноев ба агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Егорович гэгшэд энэ түсэбтэй өөрынгөө колхозой членүүдые тон хангалтагүйгөөр танилсуулна. Энэ колхоздо аяар 72 коммунист бии юм. Теэд, тэдэнэрэй олонхинь энэ хуулитай танилсанагүй.

Мүн тэрэшэлэн Кировэй ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай партийна эхин организацинуудай агитаторнууд агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр ябуулна. Юундэб гэхэдэ тус партийна организацинуудай секретарьнууд агитаторнуудай хүдэлмэридэ ямаршье шалгалта хиналта хэдэггүй дээрэһээнь, олонхи агитаторнуудын өөһэдынгөө хүндэтэй ба харюусалгатай үүргэнүүдые мартажа байнад.

Г. БАДМАЕВ,—ВКП(б)-гэй айкомой инструктор.

...ҮХЭСОЮЗНА 3-дахи ШАНДА ХҮРТЭБЭ

...ан-Удын судно-заһабарилгын ...одой коллектив август һарын ...ова продукци гаргалгын түсэ... 116 процент, үргэн хэрэглэлэй ...сэлнүүдые үйлэдбэрилгын тү... 343 процент дүүргэбэ.

...вгуст һара соо тус коллективэй ...һан амжалтануудые ССР ...ззай гол мүрэнэй транспортын ...инистерство ба гол мүрэнэй ...спортын хүдэлмэрилэгшэдэй ...союзай ЦК тэмдэглэжэ, энэ ...одой коллективтэ Бүхэсоюзна ...адахи шатын шан 10 мянган ...иг үгэбэ.

...СР Союзай гол мүрэнэй транс...тын Министр нүхэр Шашков, ...союзай ЦК-гэй түрүүлэгшэ ...р Мизинов гэгшэд Улан-Удын ...о-заһабарилгын заводой ди...тор нүхэр Востоков, завкомой ...үлэгшэ нүхэр Редькина гэгшэ...нэрэдэ амаршалгын телеграмма ...эбэ.

...ун тэрэшэлэн Байгал-Сэлэнгын ...ходствын «Бурят-Монгол», ...граничник» пароходуудай ко...лануud август һарынгаа ашаа ...нэ түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, ...Союзай гол мүрэнэй транспор... Министерствын ба гол мүрэнэй ...спортын хүдэлмэрилэгшэдэй ...союзай ЦК һаа амаршалгын ...рамма абаба.

К. БАЛДАЕВ.

Уранзохёолшод ...ншагшадтайгаа уулзаба

...нтябриин 20-ой үдэшэ Улан ...Горькиин нэрэмжэтэ библио...и уншалгын зал соо Бурят-...олой уранзохеолшод уншаг...айгаа уулзаба. Энэ үдэшэ ...ярян хүн сугларһан байгаа. ...ят-Монголой уранзохеол...й союзай түрүүлэгшэ нүхэр ... Галсанов „Звезда“ ба ...нград“ гэжэ журналнууд ...ба советскэ литератүрын ...го тушаа ВКП(б) гэй ЦК-эй ...олтой сугларагшадые танил...ба.

...ань прозаик Ольга Серова ...гөө зохёол уншаба. Тэрэ... поэдүүд Ц. Галсанов, Д. ...хин, И. Ким, Ж. Тумунов ...нбуев гэгшэд ба бусад шэ...үлэгүүдэе уншаа.

...эр мүн тэрэ библиотекэдэ ...зохеолшод уншагшадтайгаа ...гороод уранзохеолшодой ...номуудые шүүмжэлхэ бай...

Ангуушадай булан эмхидхэгдэбэ

...ис-Кударын аймагай „Заготпушнина“ ...рьегой“ конторо болбол өөрын ...рьята газарнуудай дэргэ... ...уушадай булангуудые эмхи... Тэрэ булангуудтань анга ...лжа зүбөөр элдэхэб, хатаа... ...эн плакадуул ба элдэб бро...номууд бии. Мүн тэндэнь ...дөөн ба завятинууд ябуулаг...ом.



Улан-Удын валенка ба һэеы дараха фабрика.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Анна Хомекова гэгшэ валенка сэбэрлэлгэ дээрэ һарынгаа даалгабарие 204 процент хүртэр дүүргэнэ.

И. Красавцевай фото.

Суулгада культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри хэзээ һэргээгдэхэ юм

Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сомондо культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри огто мартагданхай.

Тус сомоной дэргэдэ дайнай урда жэлнүүдтэ уншалгын байшан байһан ба сомоной бүхы колхозуудта клубууд бии һэн. Уншалгын байшанда хэдэн зуугаад түхэригэй элдэб номууд ба хүгжэмэй хэрэгсэлнүүд байгаа бэлэй, үшөө үнэтэ сэнгээр абтаһан биллиард байгаа.

Мүнөө болоходо уншалгын байшан МТС-эй хүдэлмэришэдэй столово болгогдонхой, тус уншалгын байшангай элдэб һонин номуудай нэгэниинь шье үгы, харин биллиардынь хуу һандаршоод, МТС-эй клубай газаа хэбтэнэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой клубта тоһоной завод тогтоонхой. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой клуб һандаржа хуушан болоо. Суулгын МТС-эй клуб баһал бирагүй байдалда оронхой. Тус сомоной совет клубуудые заһаха, хүдэлмэрилүүлхэ талаар тогтоолнуудые гаргадаг байха юм. Теэд тэдэнь саарһан дээрээ үлэшэдэг байна.

Тус сомоной алишье колхоздонь агитбригада эмхидхэгдээгүй. Культурно-гэгээрэлэй ажал огто мартагданхай. Энэ сомоной колхозуудаар табанжэлэй түсэб шудалха ябадал мартагданхай. Шэнэ алфавит шудалха асуудалые энэ сомоной ба колхозуудай түрүүлэгшэд дуулхашье дурагүй.

Колхозуудай ба бэшэ организацинуудай дэргэдэхи эхин партийна ба комсомольско организацинууд иимэ муу байдал хаража байгаад, ямаршье хүдэлмэри ябуулнагүй, харин һанаа амархан һуунад. Аймагай гүйсэдхэмэй дэргэдэ байгаа культурно-гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Юсупов тус сомондо нэгэшье харагдаа үзэгдөөгүй, эдэ дутагдалнуудые усадхаха талаар ямаршье хэмжээ абаагүй һууһаар.

Хэзээ Суулгын сомондо иимэ муу ябадалые усадхаха саг ерэхэ юм, хэзээ аймагай эмхи зургаанууд энээн тухай һаналаа табижа, Суулгада культурно-гэгээрэлэй ажал һэргээхэ юм?

Жамьян ЦЫБАНОВ.

Клуб культурна хүдэлмэриин центр байха ёһотой

Олониитын дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулхада клуб болбол шухала үүргэтэй гээшэ. Тиин, клуб хадаа доторoo хэзээ бүхэндэ арюун сэбэр ба эмхитэй журамтай байха ёһотой. Гэбэшье, Закаменай аймагай центр болохо Цакир тосхоной клуб энэ эрилтэнүүдые хангажа шаданагүй.

Тус клубые даагша нүхэр Бурдуковский гэгшэ өөрынгөө хүдэлмэридэ ямаршье харюусалгагүй хойрогоор хандана. Иимэ дээрэһээнь ушараа хүсэд мэдээдүй зарим хүнүүд кино гү, али концертын гаража байхада хамаагүй клуб соо хүхэ манан болтор тамхи татажа, һамарай яһа хаяжа һуудаг. Тиихэдэнь Бурдуковский хадаа энэтнай иихэдээ буруу гээшэ, клуб болбол культурно-гэгээрэлэй газар гээшэ гэжэ нэгэшье хэлэдэг, ойлгуулдаггүй клуб соогоо ариг сэбэрые сахихые огто оролдодоггүй байха юм. Бурдуковский хадаа хүнүүдые мэхэлхэһээшье сээрлэдэггүй. Энээндэ нэгэ баримтые тодорхойлходо, «Первопечатник Иван Федоров» гэжэ фильм ба шэнэ журналнууд гарахань гэжэ соносхол гаргаһан аад, гансал фильм гаргажа, киножурналнуудынь гаргаагүй байха юм. Заримдаа һууриин тооһоо үлүү билет худалдаад, хүнүүдые хүл дээрэнь зогсоолгожо байдаг заншалтай.

Б. ШОЕНОВ.

ЗАГАҺА БАРИЛГЫН ТҮСЭБ ЗААТАГҮЙ ДҮҮРГЭХЭ

Байкалогосрыбтрестын системын Галуута-Нуурай загаһанай завод (директорынь нүхэр Пестеров) август һарынгаа загаһа барилгын түсэбые 124 процент дүүргэжэ, загаһанай түрүү заводуудай зэргэдэ ябана.

Усть-Баргажанай загаһанай консервын комбинат (директорынь нүхэр Власов) консервэ үйлэдбэрилэн гаргаха августынгаа түсэбые 154,4 процент дүүргэжэ, республикын загаһанай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ.

Тиибэ ябашье, гүрэнэйнгөө урлахи уялгата түсэбөө гүйсэдхэдэггүй заводууд үшөө олон бии. Тэрэнэй тоодо август һарынгаа загаһа барилгын түсэб 20,5 процент, жэлэйнгээ түсэбые 55,7 процент дүүргэһэн Мысовэйн загаһанай завод (директорынь нүхэр Карнаков) оролсоно.

Мүн тэрэшэлэн Дубининска, Кабанскын загаһанай заводууд, Хойто-Байгалай загаһанай комбинат түсэбөө дүүргэнэгүй. Эдэ заводуудай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө хүдэлмэрие һайжаруулха тушаа зохистой хэмжээ абадаггүй байха юм. Социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр эмхидхэхэ, түрүү стахановецуудай дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо, агитационно-ойлгуулгын хүдэлмэрие табиха ябадалнууд тэдэ заводуудай коллективүүдэй дунда тон һулаар табигданхай. Эдэ бүхы баримтанууд болбол гүрэнэй түсэбые гүйсэдхэхэ хэрэгтэ һаад түбэг хэжэ байна гээшэ.

Ушар иимэһээ эдэ загаһанай заводуудай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө гэгдалые дары усадхажа, ажал хүдэлмэри дээрэ эрид хубилалта хэхэ зорилготой.

М. НИМАЕВ.

Эрид хубилалта хэхэ хэрэгтэй

Энэ жэлэй сентябриин 15-ай мэдээгээр республика дотор гурбадахи кварталай налогууд ба түлбэриин оролто 65 процент, тэрэ тоодо хүдөө ажахын налогуудай оролтын түсэб 44 процент, страховой түлбэри 57 процент, нөөсэлгын кассада оролто 67 процент дүүргэгдэһэн ба гүрэнэй олзын оролтонууд 75 процент гүйсэдхэгдөөд байна.

Курумканай аймаг налогууд ба түлбэриин оролтын түсэбые 101 процент дүүргэбэшье, бэшэ түлбэриин оролтонуудай түсэб дүүргэлтэ дээрэ ехэхэн дутагдалнуудтай байна. Жэшээлбэл, тус аймаг страховой түлбэриин түсэбые оройдоо 33 процент дүүргээ. Гадна, нөөсэлгын кассада оролтын түсэб арайхан гэжэ 31 процент гүйсэдхэгдэбэ.

Гурбадахи кварталда мүнгэнэй оролтын түсэбые дүүргэлтын талаар хожомложо ябаһан Кяхтын, Яруунын, Түнхэнэй, Кударын ба бусад аймагууд дутуунуудаа дары усадхажа, мүнгэнэй оролтын түсэбые заатагүй дүүргэхэ зэргэтэй.

ТАСС-эй буруушаалга

«Миньэньбао» гэжэ хитадай газетэ, мүн һүүлээрынь бусад хэдэн хитадай газетэнүүд хадаа Порт-Артур ба Шаньдунска хахад арал хоерой хоорондо патрулироваалжа байгаа хоердохи хитадай флот Чифу ба Войхайвэйн (арадай революционно армиин сэрэгүүдээр эзэлэгдээд байгаа городууд) шэглэлдэ ябаа сэрэгэй зэр зэбсэгэй зүйлнүүдые ашаһан советскэ туггтай хэдэн моторно-судьнануудые элирүүлбэ мэтэ гэһэн мэдээсэлые тунхаглаба.

Дурсагдаһан мэдээсэл хадаа ямаршье үндэһэгүй ба һүүлэй үедэ хитадай зарим газетэнүүдэй хуудаһануудта юрын хэрэг болоһон худал хуурмаг һаналнуудай нэгэниинь болоно гэжэ мэдүүлхые ТАСС түлөөлэгдэбэ.

Александр Вертын асуудалнуудта нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюу тухай хилын саана иигэжэ бэшэнэ

АНГЛИ

ЛОНДОН, сентябриин 24. (ТАСС). Үдэшэ гарадаг английска газедүүд бүгэдөөрөө «Сандэй Таймсай» московско корреспондент Александр Вертын табиһан асуудалнуудта нүхэр Сталинай үгэһэн харюунуудые эхин нюур дээрээ эли газарта толилбо.

Рейтер агентствын дипломатическа шэнжэлэгшэ болбол «шэнэ дайн болохо тушаа үнэхөөрөө аюул тохеолдобо» гэжэ этигэхэгүй байнаб гэһэн генералиссимус Иосиф Сталинай мэдүүлгэ болбол дайнай дүүрэһэн сагһаа хойшо нэгэ жэлэй турша соо союзна гүрэнэй ажал-ябуулагшын зүгһөө гадаадын политика тухай хэлэһэн орой гансахан шахуу һайшаалта һайн мэдүүлгэ болоно гэжэ бэшэнэ.

Рейтер агентствын шэнжэлэгшын хэлэһээр хадаа, Лондоной политическэ шэнжэлэл бэшэгшэдэй анхарал хадаа тус хөөрэлдөөнэй хоер пунктда хандуулагдана гэбэл: Германи тушаа советскэ политика тухай харюу ба Советскэ Союзай хүсэндэ сохом этигэжэ байһанаа бүхы мэдүүлгэ соогоо элирхэйлэн хэлэһэн ябадал болоно.

США

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 24. (ТАСС). «Нью-Йорк Таймс» ба «Нью-Йорк Геральд Трибюн» гэдэг газетэнүүд английска корреспондент Александр Вертын табиһан асуудалнуудта нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюунууд тухай мэдээсэлые оруулхын тулада эхин полосануудаа задалжа, шэнээр верстаалһан байна. Эдэ мэдээсэлнүүд орой абтаһан хадаа газетэнүүдэй һүүлэй тиражнуудта толилогдожо болохо байба. Эдэ хоер газетэнүүд «шэнэ дайнай болохо бодото аюул мүнөө үедэ үгы байна» гэһэн И. В. Сталинай мэдүүлгые үндэһэ болгоһон гаршагуудтайгаар тус мэдээсэлнүүдые толилһон байха юм. Ассошиэтед Пресс ба Юнайтед Пресс агенствонууд нүхэр И. В. Сталинай харюунуудай бүхы текстые түргэнөөр тарааба.

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 24. (ТАСС). Үдэшэ гарадаг газетэнүүд болбол «Сандей Таймсай» московско корреспондент Александр Вертын табиһан асуудалнуудта нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюунууд тухай мэдээсэлнүүдые томо томо гаршагтайгаар хэблэжэ гаргаба. Сталин гээшэ шэнэ дайн болохо үнэхөөрөө аюул тохеолдобо гэжэ этигэнэгүй гээд газетэнүүд гаршагууд соогоо тэмдэглэнэ.

«Нью-Йорк Пост» газетэ эхин нюурайнгаа хахадые эзэлһэн гаршаг соогоо иигэжэ бэшэнэ: «Сталин болбол дайнай аюулай тохеолдоод байһание харанагүйб гэбэ».

«Нью-Йорк Джорнэл энд Америкэн» гэдэг газетэ иимэ гаршаг тунхаглаба гэбэл «премьер Сталин болбол дайн болохоо байһан үнэхөөрөө аюул үгы байна» гэжэ мэдүүлбэ. Атомна бомбо гээшэ илажа шадахагүй юм гэбэ. Хитадһаа армияа гаргажа абаашахые Холбоото Штадуудые уряалба».

ФРАНЦИ

ПАРИЖ, сентябриин 24. (ТАСС). «Сандей Таймс» газетын корреспондентдэ нүхэр Сталинай үгэһэн харюунууд тухай мэдээсэл соо парижска радио болбол нүхэр Сталин гээшэ Советскэ Союз ба баруун тээхи демократинуудай хоорондо бата бэхи хани барисаан байгуулагдажа болохо юм гэжэ тоолобо гээд тусгаар тэмдэглээ. Хитадтахи байдал тушаа асуудал табихадань, Сталин болбол ерээдүйн сагта амгалан тайбан байхын тулада мүнөө үедэ Хитадта байһан американска сэрэгүүдые нүүлгэхэ шухала гэжэ тоолохо байнаб гээд харюусаба гэнэ.

ПАРИЖ, сентябриин 24. (ТАСС). Үдэшэ гарадаг бүхы газетэнүүд хадаа «Сандей Таймс» газетын московско корреспондентдэ үгэһэн Сталинай харюунуудые мүнөөдэр тон эли газарта тунхаглаад байхадань тэрэнь угаа ехээр һонирхуулһан байна.

Газетэнүүд хадаа Сталинай харюунуудые хүсэд дүүрэнээр аад, тайлбарилһан бэшэгүүдгүйгөөр, тунхаглана.

ШВЕЦИ

СТОКГОЛЬМ, сентябриин 24. (ТАСС). Шведскэ радио болбол «Сандей Таймс» газетын московско корреспондентын табиһан асуудалнуудта нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюунууд ба тэрээн тухай тайлбарилһан мэдээсэлнүүдые мүнөөдэр хэдэн дахин дамжуулһан байгаа.

ТУРЦИ

АНКАРА, сентябриин 24. (ТАСС). Анкарагай радио болбол «Сандей Таймс» газетын московско корреспондент Александр Вертын табиһан асуудалнуудта нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюунууд тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ дамжуулһан байна.

МТС-үүдэй машинно-тракторна паркын заһабарида саг соонь бэлэдхэхэ

...м, поли дээгүүр тракторна ...эринүүдэй үргэлжэлһөөр бай...лэ, трактор, комбайн, сеялкэ ...лой ба бусад машинануудаа ...рилха ябадалда үргэнөөр бэл... хэрэгтэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ ...рилгын хүдэлмэрие оройто...лһэн МТС-үүд олон байгаа ...ри хүйтэн болоһон хойно, ... хүдэлмэринүүдэй сүм дүүр...эн хойно мастерскойнууд, ста... ба бусад түхеэрэлгэнүүд ба ...сэгүүдээ һаял гуримшуул...ндэг ябадал гараа бэлэй. ...бадалые мүнөө жэлдэ дабта...ашье болохогүй. Ушарынь ...машинно-тракторна паркые ...илха намар ба үбэлэй хү...дэ тон наринаар ба эмхитэй ... бэлэдхэхэ ябадал хойшо ...бал, тракторнууд ба хүдөө... машинануудые заһабарилха ...кал айхабтар ехээр хойшо ...а байна.

...-1946 он хүртэр заһабарил... зэбсэгүүдые, үйлэдбэриин ... хүнүүдэй байрануудые саг ... бэлдээгүй дээрэһээ, мүн ...дые муугаар һунгажа оло... заһабарилагдаха машина... МТС-эй усадьбада саг до...аржа шадаагүй дээрэһээ ...лейн, Итанциин, Закаме...тинска ба бусад МТС-үүд...ноо ба хүдөө ажалай маши... заһабарилгын хүдэлмэри ...гөөр удааһан ба шанар... хэгдэһэн байха юм. Тэ...эһээ зарим тракторнууд ...нануудынь заһабарилагдан..., полевой хүдэлмэринүүдтэ ... шадаагүй байна. Тиимэдэ, МТС-үүдэй ударидагшад мүнөө жэлдэ тракторна хүдэлмэриин гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтые һаатуулһаниинь гэнтын ябадал бэшэ.

Полевой хүдэлмэриин үшөө дүүргэгдээдүй байха сагһаа хойшо, заһабарилгынгаа түсэбые бодомжотойгоор хараалжа, тэрээндэ һайнаар бэлэдхэһэн МТС-үүдээр тон ондоо байдалтай байха юм. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ республика соогоо эгээ гээгдэнги МТС-үүдэй нэгэн болохо Жиримскэ МТС-ые абаад үзэбэл, тэрээнэй директор нүхэр Тупикин ба ахалагша механик нүхэр Борисов болбол 1945 оной заһабарилгын хүдэлмэридэ һайнаар бэлэдхэһэн дээрэһээ, тус кампание үлүү ехэ яарал гаргангүйгөөр, һайн шанартайгаар болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаһан байгаа. Энээн дээрэһээ, Жиримскэ МТС болбол тракторна хүдэлмэринүүдэй жэлэй түсэбые 1946 оной сентябриин 10-да 140,7 процент дүүргэжэ, условно трактор бүхэнөөр 131 гектар элдүүрилһэн байха юм. Мүн үнгэрэгшэ жэлдэ Саянтын, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Селендумын МТС-үүд заһабарилгадаа һайнаар бэлэдхэжэ, тэрээние саг соонь үнгэргэһэн дээрэһээ, жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэһэн байна.

МТС-үүд болбол мүнөө жэлэй хабарта нилээд олонтоото тракторнууд ба хүдөө ажалай машинануудые заһабарилан бэлэдхэхэ уялгатай. Тиимэдэ, заһабарилгын база болохо мастерскойнуудаа, станогуудаа ба электрическэ ба бусад хүсэ гаргалгын ажахые саг доронь бэлэдхэхэ ёһотой болоно. Заһабарилгын хүдэлмэриин эхилтэр үсөөн үдэрнүүд үлдөөд байна. Тиимэдэ, энэ дары мастерскойнуудаа шалган хаража, сонхонуудыень шаллаха, забһарнуудыень бүтүүлхэ, ханануудыень сагаадаха, пээшэнүүдыень заһаха гэхэ мэтэ хүдэлмэри дүүргэгдэхэ ёһотой. Илангаяа станогуудаа бүрин бүтэн болгохо ябадал болбол заһабарилгын хүдэлмэриин эрхим һайнаар дүүрэхэ ябадалай эгээ шухала эрхэ нүхэсэл мүн. МТС-үүд болбол энэ дары шухала хэрэгтэй түлишэ ба кузницануудтаа хэрэглэхэ нүүрһэнүүдые бэлэдхэхэ ёһотой.

Тэрээнһээ гадна, хүдэлмэришэдэй гэр байрын ба культурна байдалые зохеохо, ниитын эдеэ-хоол эмхидхэхэ шухала.

Мүнөө үедэ МТС-үүдтэ олонтоото эрхим мэргэжэлтэд армиһаа бусажа ерэһэн байна, мүн нилээд олон хүнүүд заһабарилгынгаа хэрэгтэ ехэхэн дүй дүршэлтэй болоожо шадаһан байха юм. Эдэ хүнүүдэйгээ шэнэ рационализаторскэ дурадхалнуудые тон һайнаар анхаржа, заһабарилгын хүдэлмэридэ нэбтэрүүлэн, тус хүдэлмэриин ниитэ культурые үргэхэ шухала.

Заһабарилгын кадрнуудые, тэдэнэй мэргэжэл ба дүй дүршэл дээрэһээнь хаража, мастерской доторoo тусхайта һууринь зохидоор тааруулан олгохо ябадал ехэхэн удхашанартай. Хэрбээ заһабарилгын хүдэлмэрие эрхим һайнаар эмхидхээд байгаа һаа, энэ ажалда али нэгэн хубинь гээгдэхэ ба бусадаа хойшонь татаха ябадал үгы болохонь мэдээжэ.

Манай томо томо предприятинууд дээрэ эрхим һайн гэжэ шалгарһан поточно метод МТС-үүдэй заһабарилгын мастерскойн хүдэлмэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ёһотой. Тракторые задалха ба тэрээние заһажа, эсэслэн суглуулха хүртэрхи бүхы үйлэдбэриин процесс хадаа тон эмхитэйгээр, хойно хойноһоо зүйлшэлэн хэгдэхэ ёһотой. Иигэжэ шадабал ехэхэн хүдэлмэриин саг арбилагдаха, заһабарилгын шанарай түлөө бригадануудай харюусалга дээшэлүүлэгдэхэ, мастерской дотор эрхим журам байгуулагдаха байна. Эдэ бүгэдые мүнөөнһөө һайнаар түсэблэн хараалха шухала болоно.

Мүнөөшье трактор ба хүдөө ажалай бусад машинанuудта ямар зүйлэй заһабаринууд гараха тухай тусхай бүридхэлгэ хэжэ эхилхэ хэрэгтэй. Ушарынь, зунай хүдэлмэриин үе соо МТС-эй механигууд болбол трактор бүхэнэй хүдэлмэрине һайтар шэнжэлжэ үзэһэн ба тэдэнэй цутуу дунданууды эрхимээр мэдэхэ болоод байна гээшэ. Тэдэнэй зохеоһон заһабарилгын дансанууд дээрэһээ запасной тусхайта частьнуудые хэрэгтэй хэмжээгээрэнь бэлэдхэхэ ябадал мүнөөнһөө эхилхэ хэрэгтэй.

Эбдэрхэй частьнуудыень дайралдаһан лэ юумээр һэлгэжэ, заһабарихаха ябадалые эсэслэн усадхаха ёһотой.

Заһабарилхадаа, трактор болбол нэгэл сезон соо хүдэлмэрилжэ гараха бэшэ, харин бүри үни удаан эрхим һайнаар хүдэлмэрилхэ ёһотой гэһэн зорилго урдаа табиха ябадал МТС-эй бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй арюун уялга мүн.

Олонтоодо МТС-үүдэй мастерской соо ехэ хүндэ детальнуудые нэгэ газарһаа нүгөө газарта гараараа түлхижэ, татажа абаашаха ябадал гарадаг байна. Энэ хүдэлмэрие тусхайта оньһо зэбсэгжэлээр хэдэг болохо тухай һанамжаяа ехээр табиха хэрэгтэй.

Энэ дары станогууд ба бусад зэмсэгүүдээ заһабарилжа орохо шухала. Энэ талаар республикын ажаүйлэдбэриин предприятинууд МТС-тэ туһаламжа хүргэхэ ёһотой.

МТС-үүдтэ запасной частьнуудые саг доронь абаашаха хэды шухала байбашье, тракторосельмашсбыт ба Сельхозснабай Бурят-Монголой конторонууд мүнөө хүртэр иимэ хэрэгсэлнүүдээр хомор байдаг.

Недондо жэлдэ олонтоото тракторнуудые колхоз дээрэнь үлөөжэ тэндэнь заһабарилха ябадал зарим МТС-үүдтэ гараһан байгаа. Иимэ заһабарилгын тон муу шанартай байхань мэдээжэ. Мүнөө жэлдэ иигэжэ болохогүй.

Полевой хүдэлмэринүүдэй дүүрэжэ байха үедэ сүлөө гараһан тракторнуудые саг дары МТС-тэнь абаашажа байха хэрэгтэй.

Мүн тракторһаа бэшэ хүдөө ажалай ондоо машина, комбайн, молотилкануудые заһабарилха тусхай бригада энэ дары эмхидхэхэ шухала.

МТС-үүд запасной бүхы частьнуудые ондоо тээһээ абахаар найдажа байха ёһогүй, харин дайнай үе соо өөһэдөө бэлдэжэ шададаг болоһон детальнуудаа, мүнөөшье бэлэдхэхэ ушартай.

1947 ондо хүдөө ажалай хүдэлмэрие үндэһөөрынь һайжаруулха гэһэн зорилгонуудые бэелүүлхэ ябадалда машинно-тракторна паркаа эрхим һайнаар заһабарилха ба тэрээндэ саг доронь бэлэдхэхэ ябадал зайлашагүй шухала эрхэ нүхэсэл мүн болоно.

А. АМБРОЗО, БМАССР-эй Газартаряангай Министерствын ахалагша инженер.

Английска Дундада далайдахи флот грческэ портдо хүрэжэ ерэбэ

ЛОНДОН, сентябриин 21. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөө үедэ маневрнүүдые хэжэ ябаһан английска Дундада далайдахи флот Навплион (Зүүн-Урдахи Греци) портдо мүнөөдэр ерэбэ.

Измирһээ Турецкэ флот гараба

АНКАРА, сентябриин 19. Турецкэ далайн сэрэгэй флот Измирскэ портһоо гаража, мэдэгдэхэгүй шэглэлрүү ябаба.

(ТАСС).

Парижска Амгалан тайбанай конференци дээр

Чехословаки ба Венгриин хоорондоо улад зониие андалдан абалсаха тухай асуудал

ПАРИЖ, сентябриин 21. (ТАСС-эй спецкорр.). Венгридэ хамаатай политическэ ба территориальна асуудал тушаа комисси болбол Чехословаки ба Венгриин хоорондоо улад зониие андалдан абалсаха тухай чехословацка делегациин оруулһан дурадхалые үсэгэлдэр зүбшэн хэлсэһэн байна.

Энээнэй урда тээ болоһон заседани дээрэ тус комисси болбол энэ асуудал тушаа венгерскэ делегациин һаналые дуулаһан байгаа. Венгерскэ делегаци болбол Чехословакиһаа венгерскэ зониие Венгри худар нүүлгэхэ гээшэ Венгридэ хүшэхүртэшэгүй зорилго болоно гээд, чехословацка дурадхалые буруушаажа хэлэһэн байгаа.

Сентябриин 20-до болоһон заседани дээрэ Чехословакиин түлөөлэгшэ Клементис гэгшэ венгерскэ делегациин хэлэһэндэ харюу үгэһэн байгаа. Клементис хадаа Чехословакиин гүрэн-түрэдэ эсэргүү тэмсэлдэ Чехословакида байгаа венгерскэ зоной хэһэн юумэ тухай һануулжа хэлээ һэн.

США-гэй делегат болбол Чехословаки болон Венгриин хоорондоо улад зониие андалдан абалсаха тухай асуудалые энэ комиссиар байгуулагдаһан подкомитедэй хабаадалгатайгаар хоер гүрэнэй хоорондоо хэлсээ хэжэ шиидхэхэ гээд дурадхаһан байна. Тиихэ зуураа, венгрнүүдые баалалтын ёһоор нүүлгэхэ ябадалые буруушаажа хэлэһэн юм.

Удаа тээнь СССР-эй делегациин түлөөлэгшэ Вышинский үгэ хэлэһэн байна.

Венгридэ хамаатай политическэ ба территориальн асуудалнууд тушаа комиссида 1946 оной сентябриин 20-до А.Я. Вышинскиин хэлэһэн үгэ*)

Господин түрүүлэгшэ, Парижда боложо байгаа конференци дээрэ чехословацка делегациин табиһан асуудал хадаа угаа шухала удхатай ба өөрынгөө түүхэтэй болонхой байна. Энэ комиссида чехословацка делегациин оруулһан дурадхал тушаа ямар нэгэн тусгаар тобшолол ба шиидхэбэри гаргахын тулада яһала ехэ үндэһэ баримта болгомоор материалнууд, сэгнэлнүүд, һанал бодолнууд комиссида ороод байна гэжэ хэлэхэдэ хэтэрхэгүй.

Хэрбээ Чехословакида байгаа венгерскэ нациин үсөөн зон тухай асуудал гэдэгтэй холбогдоһон тэдэ событинуудые аяар холоһоо абажа хэлэнгүй, харин билэндэ үлэмжэ дүтэ байһан сагһаа абажа хэлэхэ юм болоо һаа, 1945—1946 онуудта чехословацка ба венгерскэ правительствын хоорондо хэгдэһэн хэлсээнүүд тухай һануулбал зохихо байна.

Бүгэдын мэдэһээр, чехословацка правительство хадаа венгерскэ правительствотой хоорондоо хөөрэлдэжэ хэлсээ хэһэнэй үндэһэ һуури дээрэ, Чехословакиһаа венгернүүдые Венгри худар нүүлгэхэ тухай асуудалые шиидхэхэ гэһэн һэдэлгэ гаргаһан байна. Энэ хадаа өөрынгөө талаар һүүлэй үедэ ехэхэн юумэ хэһэн чехословацка правительствын хүтэлбэри болгоһон тэдэ демократическа заршамуудтай хүсэд таараха тон зүб ба сэсэмэргэн ябадал болоһон байха юм. Энэ үнэхөөрөө шухала асуудалые венгерскэ правительствотой эбтэй һайнаар шиидхэхэ гэжэ 1945 ондо чехословацка правительствын абаһан эдэ хэмжээнүүд хадаа чехословацка демократическа правительствын хамаг бүхы ажал-ябуулгалаа тон түрүүн гадаадын харилсаануудай талаар бэелүүлхые оролдожо байһан тэрэ политикын заршамуудтай хүсэд таараха байһаниинь эли мэдэгдэнэ.

Советскэ правительство болбол национальна проблемэнүүдые шиидхэхэ хэрэгтэ, ондоо нациин үсөөн зонуудай проблемэнүүдтэй холбогдоһон асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Эндэ Советскэ Союзда ябуулагдажа байһан национальна политикын зүб байһан дээрэһээ, Советскэ Союз дотор эдэ асуудалнуудые тааруулан шиидхэхэ ябадал хангагдана, тэрэ политика хадаа Ленин-Сталинай һургаалай үндэр дээдэ заршамуулые түшэг тулгуури болгоно. Тиин үнэхөөрөө тэгшэ эрхэтэй ба аха дүүгэй барисаатай байха гэһэн үндэр дээдэ идейнүүдээр үндэһэлһэн советскэ гадаадын политика гээшэ советскэ дотоодын национальна политикадал адли эгээ энэ арадуудай тэгшэ эрхэтэй байха ябадалые хүндэлхэ гэһэн заршамые түшэг тулгуури болгоно. Энэ национальна политика хадаа манай орон дотор байгаа угаа олон национальностьнуудай экономическа ажабайдалые амжалтатайгаар хүгжөөхэ ба национальна культурын сэсэглэн һалбарха ябадалые хангаһан байна. Энэ политикын ашаар 16 советскэ социалистическэ республиканууудай ба арадуудай национальна ажабайдалые мандуулһан байха юм. Эдэнэй зохеон байгуулха хүсэниинь угаа хурса һайханаар ба элбэг дэлбэгээр балараад байхадаа социалистическэ байгуулалта тушаа бодото ажал ябуулга хэгдэһэнэйнь түлөө советскэ гүрэнэй ударидагшадта эрхим магтаал олгоһон байха юм. Иигэжэ национальна бэеэ даанхай болгохо заршамые хүндэлхэ, арадуудай тэгшэ эрхэтэй байха ябадалые хүндэлхэ заршам дээрэһээ советскэ гадаадын политикашье зохёогдожо, тэрэнэй аша үрэнүүд ехэ байһан хадань мүнөө энэ манай хүндэтэ суглаанда хэлсэгдэжэ байһан асуудалнуудые бидэнэр хүсэд һайн мэдэхэ шадахабди гэжэ бэеэ тоолохо арга Советскэ Союзда олгохо байнабшуу. Бусад гүрэнүүдтэй Советскэ Союзай баталһан уласхоорондын хэлсээнүүд мүн лэ энээн дээрэһээ үндэһэлнэ гээшэ. Советскэ Союзай баталһан экономическа, политическэ ба бусад хэлсээнүүд, тэрэнэй дунда мүн манай комиссиин һонирхожо байһан проблемэдэ сэхэ таараха хэлсээнүүд энээн дээрэһээ үндэһэлнэ. Би хадаа нүүлгэхэ, репатриациин, оптациин асуудалнуудта болон энэ хүндэ хүшэр зорилгонуудые шиидхэхэ ябадалтай холбоглоһон хэлсээнүүд тухай хэлэнэб. Юундэб гэхэдэ, эдэ асуудалнууд тиимэ хүнгэн бэшэ байна. 1945 оной июлиин 6-да баталагдаһан советско-польско хэлсээн тухай комиссиин анхаралые хандуулха байнаб, тэрэнэй ёһоор жал хахад соо Советскэ Союзһаа 1 миллионһоо үлүү хүнүүд Польша худар нүүжэ ошоһон ба баһа украинска белорусска, ород ба бусад национальностиин хэдэн зуугаад мянган хүнүүд Польшаһоо СССР-тэ нүүжэ ерэһэн байха юм. Энэ хэлсээн хадаа мүнөө минии хэлэһэн тэдэ заршамуудһаа үндэһэлһэн байгаа. Иимэ ушарһаа, советскэ правительство болбол бэе бэеэ хүндэлэлсэхэ ба аха дүүгэй барисаатай байха гэһэн мүн лэ тиимэ заршамуудые бэелүүлхэ тушаа бусад оронуудай правительствонуудай зүгһөө тиимэ оролдолго гаргаад байгаа хадань амаршалха бэлэй.

Эгээ иимэ дээрэһээ, чехословацка болон венгерскэ правительствонуудай хоорондо 1945 ондо болоһон бүхы хөөрэлдөөнүүд 1946 оной февралиин 27-до баталагдаһан хэлсээгээр дүүрээд байхадаа, һайн жэшээ харуулһан юм. Теэд, дурсагдаһан хэлсээн хадаа бодото дээрэ хэрэгтэй һайн результадуудые үгэбэгүй гэжэ сэхэ руунь хэлэхэ хэрэгтэй. Мүнөө энэ проблемэ шиидхэгдээдүй байнабшуу. Энээнһээ хойшо юу хэхэ хэрэгтэйб гэһэн асуудал бидэнэр бүхэнэй үмэнэ табигдаха болоно. Энэ асуудалые зүбөөр гү, али буруугаар шиидхээд байха гээшэ ехэхэн хойшолонтой байнгүй байжа шадахагүй. Юундэб гэхэдэ, хоер гүрэнэй хоорондохи уласхоорондын харилсаанууд тухай хэрэг гараад байнабшуу. Чехословацка правительство энэ асуудалые шиидхэхэ һанаатай. Тэрэ хадаа үгэеэ нэгэдэжэ зүбшэхэ гэнэ. Тэрэ хадаа хэлсээ баталха гэжэ оролдоно.

Тон гайхалтай юм болоно. Бидэнэр, жэшээнь, Советскэ Союз хадаа хилын саана байһан өөрынгөө хүнүүдые орон нютаг хударнь бусаажа асарха гэжэ оролдодог байнабди. Эдэ хүнүүд бидэндэ хэрэгтэй, ушарынь хадаа тэдэнэр бидэнтэй шуһа мяханай холбоотой байнабшуу. Теэд венгерскэ правительство ондоо һанаатай хэбэртэй. Тэрээндэ 200 мянган хүнүүдыень бусаажа үгэхэ гэжэ байхадань,—бидэнэр тэдэниие абаха дурагүйбди, тэдэнэр манда хэрэггүй тэдэнэр бидэндэ үлүү тэжээбэри болохо юм гэжэ хэлэнэ.

Советскэ правительство халаа национальна проблемые шиидхэжэ болохо нэгэ арга хадаа ондоо гүрэнэй национальностиин хүнүүдһээ нэгэ оронии сүлөөлжэ, эдэ хүнүүдые эхэ орондонь һайнаар түбхинүүлхэ хэрэг болоно гэжэ тоолохо байна. Мүнөө үедэ асуудалнай иимээр табигдаха ушартай

Чехословакиһаа венгернүүдые нүүлгэхэ тухай асуудал шиидхэгдээгүй, хоер талаһаан хэгдэһэн хэлсээниинь бэелүүлэгдээдүй байнабшуу. Энээн тухай комиссида яһала ехэ хэлэгдэһэн байха юм. Энээн тухай хэблэлдэ бэшэгдээ һэн. Тиимэ хадань бүгэдөөрөө мэдэхэ ёһотой.

Венгерскэ нациин үсөөн зониие Венгерһээ гаргаха тухай чехословацка правительствын баадхахын тулада ямар үндэһэ баримтанууд бии гээшэб? Советскэ делегаци хадаа иимэ үндэһэ баримтанууд бодото дээрээ бии байна гэжэ тоолоно.

Чехословацка правительство хадаа арсахын аргагүй ушар баримтануудые харуулна. Бүри мүнөөдэршье г-н Клементис эдэ ушар баримтануудые дахяад харуулба, тиихэдээ венгерскэ нациин үсөөн зон болбол Мюнхенэй гашуун зоболониие үзэжэ байһан жэлнүүдтэ чехословацка арадай алууршадай талада байжа, муу юумэ хэһэн ба Чехословакиин гүрэн түрэдэ эсэргүүсэжэ, тэрэнэй эрхэтэй сүлөөтэй байха ябадалда эсэргүүсэжэ бодоһон байгаа гэжэ хэлэбэ.

Венгри тушаа германска политика тухай документнүүдые харуулжа, Советскэ Союзай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын тунхаглаһан материалнуудые хараад үзөө юм хада, Чехословаки тушаа венгерскэ политикын ямараар ябуулагдажа байһаниинь эли тодо боложо үгэхэ юм. 1937 оной ноябрь һарада Венгриин гадаадын хэрэгүүдэй министр фон Канья гэгшэтэй Гитлерэй хөөрэлдэһэн тухай № 3 документ абаад үзэе. Тэнлэ иигэжэ бэшээтэй байна: «(Гитлер гээшэ) Венгри өөрынгөө политическэ хүсые элдэб олон зүгүүд тээшэ бутаргангүй, харин нэгэ лини худар гэхэ гү, Чехословаки тээшэ шэглүүлэн гаргаха ёһотой гэжэ һайшаан дурадхаһан байгаа. Тиихэдэнь фон Канья Венгри гээшэ мүн лэ тиимэ һанал бодолые баримтална гээд харюусаба».

Эдэ бүгэдые хараад үзэхэдэ, үнэн юумэнь чехословацка республикын талада байһаниинь эли болоно. Ревизионистскэ пропаганда ябуулхые хориһон нэмэлтые Венгритэй хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектын дүрбэдэхи статьяда оруулха гэһэн шиидхэбэриие манай комисси баталан абаһаар оройдоо нэгэ час болоод байна. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, Венгридэ ба Чехословакида байгаа венгерскэ зоной дунда ревизионистскэ үзэл һанал үшөө бии зандаа гээшэ.

Тиимэ хадань чехословацка правительство өөрынгөө дурадхалые баталуулан абхуулхаар баадхажа байхадаа, тон зүбөөр алад хаража байна гээшэ.

Манай зүбшэн хэлсэжэ байһан асуудал хадаа гансахан Чехословакиин бэшэ, мүн бүхы Европын, бүхы дэлхэйн амгалан тайбан байха гэһэн асуудал болоно.

Венгриин позици хадаа улас хоорондын амгалан байха хэрэгтэ саг үргэлжэ аюул ушаруулха эхи гаргана гээд чехословацка правительство тооложо байхадаа зүб хэлэнэ гэжэ советскэ делегаци тоолоно. Эндэ г-н Сегеди венгерскэ делегациин зүгһөө үгэ хэлэхэдээ, Чехословацка правительствын дурадхал гээшэ Мюнхенэй нүгэлые Венгридэ тохохо гэһэн удхатай байна гэжэ хэлэбэ. Энээниие зүб гэжэ тоолохо гээшэ гү? Болохогүй. Чехословакиһаа венгерскэ зониие абаашаха дурагүй байһан хадаа, тиимэ болохолоороо, юуншье болог тэдэниие Чехословакида үлөөхэ гэһэн хүсэлэнтэй хадаа иигэжэ арсаха болоно.

Чехословацка правительство хадаа Венгриһээ 200 мянган венгрнүүдые сүлэжэ гаргаха тухай эрилтэ табижа байна бэшэ, харин эндэ Венгри гээшэ венгрнүүдээ гэдэргэнь бусаажа абаха тухай асуудалые табижа байнабшуу.

Венгерскэ правительство тиимэ нүүлгэлтые хэхэ уялгатай юм гээд, энэ асуудалые шиидхэхэ гэнэ гээшэ. Улад зоноо андалдан абалсаха тухай февралиин 27-до баталһан хэлсээнтэй тааруулжа, венгерскэ зоной эрхэ ба зөөридэнь хүрэнгүй хүндэлхэ гэһэн зохихо хэлсээниие венгерскэ правительствотой баталха уялга өөрынгөө талаһаа абахабди гэжэ чехословацка правительство эндэ оруулһан дурадхал соогоо хэлэнэ.

Иигээд байхада, комиссида венгерскэ делегадай хэлэһэн шэнги тиимэ «гуманна бэшэ ябадал» оройдоошье байхагүй болоно. Чехословацка правительство өөрынгөө найдуулжа хэлэһэн үгэлэ хүгэхэ юм гэжэ сохом этигэхэ байнабди.

Люксембургска ордоной зал соо хэлэгдэһэн үгэнүүд хооһон шашаг үгэнүүд бэшэ байха юм гэжэ би мэдэнэб. Тиимэ хадань бидэнэр, советскэ хүнүүд ба советскэ делегаци болбол чехословацка правительствын оруулһан дурадхалые дэмжэн дунгэлсэхэ гэжэ бүри ехээр һанаха байнабди.

Энэ оной сентябриин 5-да ... лагдаһан австро-итальянска ... сээн тухай хэлэхэ юм болоо ... энэ хэлсээн гээшэ Урда Тир... немецкээр хөөрэлдэдэг зон... циональна эрхэ тухай асуу... хангалтагүйгөөр шиидхэһэн ... болоно гэжэ Советскэ де... тоолоно.

---

*) А. Я. Вышинскиин үгэ хуряангыгаар оршуулагдажа үгтэбэ.

Амгалан тайбанай конференциин комиссинуудта

ПАРИЖ, сентябриин 21. (ТАСС-эй спецкорр.). Немецкэ хэлэн дээрэ хөөрэлдэдэг Урда-Тиролиин улад зондо найдуулгануудые олгохо гэжэ Австри ба Италиин правительствонуудай хоорондо энэ оной сентябриин 5-да баталагдаһан хэлсээниие эб найрамдалай договор соо оруулха тухай бельгийскэ ба голландска делегациин дурадхал оруулһан ушарһаа Италида хамаатай политическа ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссида угаа эдибхитэй зүбшэн хэлсэлгэ болоһон байна. Белоруссиин түлөөлэгшэ Киселев энэ хэлсээниие Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой текстдэ оруулхые буруушаажа арсаха зуураа, Австри ба Италиин хоорондо хэгдэһэн энэ хэлсээн тэдэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаадаха байһан хадаа договорто ямаршье хамаагүй байна гэжэ зааба. Тэрээнһээ гадна, энэ хэлсээн хадаа Урда-Тирольдо һуудаг ондоо нацын үсөөн зоной проблемые оройдоошье шиидхэхэгүй байнабшуу.

Тэрээниие Югославиин түлөөлэгшэ Беблер зүбшөөн дэмжэбэ. Тэрэнэй удаа тээ Эстонско ССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Круус гэгшэ СССР-эй делегациин үмэнэһөө үгэ хэлэһэн байгаа.

Г. Г. Круусын хэлэһэн үгэ

Урда Тирольдо һуудаг ба немецкэ хэлэн дээрэ хэлэдэг зон тухай найдуулга олгохо тушаа Италиин ба Австриин правительствонуудай хоорондо энэ оной сентябриин 5-да баталагдаһан хэлсээниие Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорто оруулха тухай Бельгиин ба Нидерландануудай делегацинуудай дурадхал тушаа Советскэ делегаци иигэжэ хэлэхые шухала дээрэ тоолоно гэбэл:

Бельгийскэ ба Нидерландска делегацинуудай оруулһан дурадхал хадаа Урда Тиролиин немецкэ хэлэн дээрэ хэлэдэг зон тухай асуудал байһан хадаа, шухала удхатай байна гээшэ. Теэд тэрэ дурадхал Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорто оройдоошье хамаадахагүй байнабшуу.

Амгалан тайбанай конференци хадаа Нэгэдэмэл Нацанууд ба Германиин урдын сателлидүүдэй хоорондоо баталха ёһотой эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые зүбшэн хэлсэхэ гэһэн зорилготой байна. Эдэ эб найрамдалай договорнууд хадаа нэгэн талаһаа Нэгэдэмэл Нацанүүдай ба нүгөө талаһаа ондоо нэгэ гүрэнтэй элдэбын харилсаануудые тааруулха ёһотой байха юм.

Австро-итальянска хэлсээн гээшэ эдэ зорилгонуудһаа хэтэржэ гараһан байнабшуу.

Дайнай үедэ нэгэ лагерьта байһан гүрэнүүдэй хоорондо баталагдаһан энэ хоер талын хэлсээн болбол эб найрамдалай договор соо ябашье оруулагдажа болохогүй; Амгалан тайбанай конференци хадаа энэ хэлсээниие болон мүн тэрэшэлэн бусадшье договорнуудые дансада бэшэдэг уялгатай боложо шадахагүй. Тиихэ болоо һаа, өөрынгөө үүргэ уялгаһаа хэтэржэ гараха ушартай. Министрнүүдэй Совет болбол Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проект соо 10-дахи статья оруулһан байна гэбэл, Итали хадаа Хойто ба зүүн Тиролиин хоорондо пассажирска ба ашаа шэрэлгын һаадгүйгөөр ябажа байхые найдуулһан хэлсээниие Австритай баталха юм гэбэ. Теэд энэ оной сентябриин 5-да баталагдаһан австро-итальянска хэлсээн гээшэ энэ статьяһаа оройдоошье үндэһэлжэ гараагүй байха юм.

Энээн дээрэһээ, советскэ делегаци халаа Бельги ба Нидерландануудай делегацинуудай дурадхалые болюулха хэрэгтэй гэжэ тоолоно.

Гэхэһээ гадна, советскэ делегаци болбол энэ дурадхал тушаа өөрынгөө ажаглалта хэхэ байна.

Урда Тиролиин немецкэ хэлэн дээрэ хэлэдэг улад зон хадаа Италиин ондоо нациин үсөөн зон болоно. Энэ үсөөн зон тус ороной фашистска ёһо гурим дээрэһээ хашалан үзэжэ ба дарлалтада орожо байгаа һэн. Тэдэниие урда Тирольһоо түрихэ ябадал 1939 ондо Гитлер ба Муссолиниин хоорондо мэдээжэ хэлсээн баталагдаһан цашарамда илангаяа ехээр хэгдэһэн байгаа.

Ондоо нациин эдэ үсөөн зоной хуби заяан, тэдэнэй түүхэ домог болбол реакционно гүрэнэй хуули засаг гээшэ ондоо нациин үсөөн зон тушаа дарлалта хэдэг засаг мүн байһыень гэршэлнэ.

Советскэ гүрэн болбол өөрынгөө тогтоһон сагһаа хойшо советскэ национальна политикын үндэр дээдэ заршамуудые түшэг тулгуури болгожо, национальна асуудалые зүбөөр шиидхэхэ хэрэгые айхабтар шухала удхатай гэжэ тоолодог байһан юм. Советскэ гүрэн болбол өөрынгөө бүхы олон тоото нацануудые бүгэдынь хүсэд дүүрэн хангажа энэ асуудалые шиидхээд арадуудай агууехэ хани барисаанай үндэһэ һуури дээрэ тэдэнэй национальна ашаг туһые түгэс хангаха условинуудые бии болгобо. Советскэ гүрэн хадаа өөрынгөө ороной арадуудай национальна культура ба ажаһуудалые али бүхы талаарынь хүгжөөхын тулада хамаг бүхы условинуудые бии болгожо хангаһан байха юм.

Энээн тушаа олон тоото үльгэр жэшээнүүдһээ нэгыень абажа, Эстонско арадай байдал тухай хэлэхэмни, би өөрөө тэрэ арадай хүбүүн байнаб. Эстонско Советскэ Социалистическэ Республика хадаа советскэ засаг тогтоһонһоо хойшо өөрынгөө экономическа ба культурна хүгжэлтын хэрэгтэ угаа ехэ амжалтануудые туйлаба. Эстонско арад зон болбол өөрынгөө национальна культурын сэсэглэн һалбарха ба хамаг бүхы духовно зохеон байгуулха хүсэнүүдэй дэлгэрхэ ябадалые хангаһан сэсэмэргэн советскэ ленинско-сталинска национальна политикын ашыень харюулха байна.

Уласхоорондын харилсаанuудта советскэ засаг гээшэ дарлаглаһан нацануудай ба ондоо нациин үсөөн зонуудай эрхэ үмөөрэхэ талые хододоо баридаг байха юм.

Урда Тирольдо байгаа ондоо нациин үсөөн зондо советскэ засагай хандалгашье мүн лэ энээн дээрэһээ үндэһэлнэ. Тиимэ хадань, советскэ делегаци мүн лэ тэдэнэй тала тээшэ һайнаар хараха байһаниинь эли бэзэ.

Иимэ ушарһаа, Советскэ ... ци болбол австро-итальянска ... сээниие Италитай хэгдэхэ эб... рамдалай договорто оруулха... шые буруушааха байна.

Энээнэй һүүлээр тус дурадх... лосованида табигдаһан байга...

Бельгийскэ ба голландск... радхалые зүбшөөжэ 13 гол... тэһэн байна. Энэ дурадхал... руушаажа СССР-эй, Югосл... Белоруссиин, Польшын, Че... вакиин, Украинын делега... голосовалһан байха юм. Т... Эфиопиин делегаци һанала... гүй байшоо.

* * *

Румыни, Болгари, Венгр... Финляндида хамаатай эконо... ка комисси һүүлэй удар... турша соо румынскэ нефт... маадаха Великобританиин ... циин оруулһан дурадхалые ... шэн хэлсэһэн байгаа. Эн... урид мэдээсэглэһэнэй ёһоо... дурадхалнуул хадаа Румын... тоодын хэрэгүүдтэ хамаар... һан һэдэлгэ болоно. Тэрэ ... Румынска нефтяной ажаүй... рниие харин гүрэнүүдэй ... нүүдһээ дулдыданги болго... һан бодолтой юм.

Үсэгэлдэр Великобритани... лөөлэгшэ болбол өөрынгөө ... һан дурадхалай 8 пункт... 4-һөөнь арсаһан байна.

Мүнөөдэр буляалдаата ... болоһоной һүүлэй комисси... бол британска дурадхалай ... 4 пунктнуудые голосовал... бо. Түрүүшын 3 пунктнууд ... голосовани болоходонь, то... шихан олонхиин дуу бри... дурадхалые зүбшөөһэн 1 ... үгтэһэн байба. 4-дэхи пункт... лосовалхада орой хахадаар... ран хубаарһан байна.

Процедурын заабариин ... „зүбшөөһэн“ ба „буруу... нэгэн адлихан тоотой голо... һан дурадхал гээшэ абтаа... жэ тоологдохо юм. Теэд ... британиин делегаци болбо... танска клиентнүүдэй де... вуулаар дэмжэгдээд, ком... олонхи членүүдээр һайш... гүй энэ дурадхалые абхуу... һэн һэдэлгэ гаргаба. Бри... дурадхалые зүбшөөхэ тал... ригшад тэрэбиие баһа да... лосовани дээрэ табихые ... Теэд тэдэ һэдэлгэнүүдынь ... гүй байха юм.

Аюулгүйн Соведтэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 20 (ТАСС). Аюулгүйн Соведэй сентябриин 20-до болоһон заседани дээрэ Албанитай, Болгаритай, Югославитай греческэ хилэнүүд дээрэ оршон байдалые шалгажа үзэхэ комиссие Соведэй талаһаа байгуулхаар хараалһан американска резолюци абтагдаба. Энэ резолюциие Советскэ Союзай, Польшын делегадууд буруушаажа голосовалба, Австралиин делегат һаналаа үгөөгүй, бусад 8 делегадууд тэрэниие баталан абахын түлөө голосовалба. Греческэ, албанска хилэнүүд дээрэ агрессивнэ монархическа этэгээдүүдэй тухирдалгын ажал-ябуулгануудые дары усадхахые, Греци ба Албаниин хоорондо дайнай оршон байдалай бии болоһон тухай хуурмаг агитациие болюулха, тэрэшэлэн Грецидэ бага яһатаниие хашаха хабшаха ябадалые зогсоохо уряалтайгаар греческэ правительствода Соведэй талаһаа хандаха гэжэ хараалһан Советскэ Союзай резолюциие Аюулгүйн Совет арсаба. Энэ резолюциин түлөө Советскэ Союз, Польша голосовалба. Соведэй буса 9 членүүд буруушаажа голосовалба.

Совет тэрэшэлэн голландска делегацяар дурадхагдаһан резолюциин проектые буруушааба. Энэ проектын ёһоор Аюулгүйн Совет болбол хилэ шадарай зэбсэгтэ буляалдаануудые зогсоохын тулада али бүхы хэмжээ абахын эрилтэйгээр Грециин ба Албаниин правительствонуудта Аюулгүйн Совет хандаха ёһотой байгаа. Американ Холбоото Штадууд, Англи, ...ка, Голланди, Бразили, Хи... резолюциие баталан абахын ... голосовалба. Советскэ Союз, ...ша, Египет буруушаан голос... Франци ба Австрали һанааг... гүй.

Аюулгүйн Совет болбол ... бии болоод байһан орш... далые шэнжэлэн хаража ... шухала гэжэ тоолоһон ... резолюциие арсаба. Зүбхэн ... ветскэ Союзай, Польшын ... дууд энэ резолюциие батал... хын түлөө, соведэй 9 членүү... жа голосовалба

Тиигэжэ Украинын мэ... Аюулгүйн Совет болбол 15 ... нинуудай һүүлээр хаража ... дүүргэбэ. Теэд греческэ ... нернүүдээр хилэ дээрэ эмх... жэ байгаа тухирдалганууд ... шэлэн Грецидэ английска ... байһан ушар дээрэһээ Балк... рэ бии болоод байһан аюул... шон байдалай тушаа ... шиидхэбэри абабагүй.

Харюусалгата редактор
Ц. Д. ДАМДИНЖ...

МҮНӨӨДЭР

ЭРДЭМДЭ

«Балерина»

2, 4, 6, 8, ба 10 часта эхилхэ.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—23, ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни сельского хозяйства—3-23 (2 зв.), культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (в зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.).

Н—00703. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж